

Антропософски вести

Брой 52
МИХАИЛОВДЕН
СЕПТЕМВРИ 2016 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Рудолф Щайнер и мирът
3. Светлина в тъмнината на Европа
5. Мир - чрез вътрешната култура на говоренето
8. Светлинното откровение на Михаил и мировото слово
9. Световна конференция в Гьотеанума - 27.09.2016 - 01.10.2016 г.
11. Мистерията Михаил и привидното изчезване на духовното познание в наше време
12. Въпроси, зададени в мълчание
13. Димитър Недков и “разгромът” на АО
19. Конференция “Душата на Европа”
20. Свръхсетивното възприятие
22. Медицински семинар с д-р Олаф Кооб
24. Семинар по валдорфска педагогика
25. Спомени на Ася Тургенева
26. Гьоте и Шилер - романтика и класицизъм
27. Нови книги
28. Антропософски групи в България

Рудолф Щайнер, Цюрих 1918 г.

Пред сериозното лице на настоящето заставаме със свещените дела на Духовната наука и вярата, че слънцето на тази Духовна наука ще расте, ще става все по-ярко. Това е слънцето на мира, любовта и хармонията между хората

Рудолф Щайнер, 1914 г

МИРЪТ И ВОЙНАТА В НОВО ИЗМЕРЕНИЕ ОТГОВОРНОСТТА НА ОТДЕЛНАТА ЧОВЕШКА ДУША ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА СЪВРЕМЕННАТА КУЛТУРА

Войните и мирът съпътстват развитието на човечеството от самото му създаване. Това е така, защото противопоставянето между силите, които движат напред нашия свят и тези, които се стремят да отклонят хората от това възходящо духовно развитие се корени в най-ранните периоди от земната еволюция. Историята помни много и различни войни, някои от които се превръщат в символ на цели исторически епохи. Днес, на предизвикателствата на времето човечест-

вото има един отговор – Христос! Но докато преди Мистериата на Голгота различните конфликти, наречени „войни“, се водят в сферите извън пределите на човешкото същество, в съвременната епоха основна арена на това противопоставяне е самата човешка душа. В една забележителна лекция през септември 1917 г. Рудолф Щайнер излага мнението си за военните конфликти. Днес, близо 100 години по-късно, към тези думи няма какво да се добави.

РУДОЛФ ЩАЙНЕР И МИРЪТ

Отново и отново трябва да сме наясно пред душата си за това, как ни предизвиква нашето време. Ежечасно, ежеминутно ни предизвиква: Бъди буден! Но духовната наука, антропософски ориентираната духовна наука ще бъде разбрана днес само от този, който е в състояние да схване, че човечеството е изправено пред или-или: или духът ще бъде разбран, или хаосът ще остане. Един маскиран хаос не би бил по-добър от днешния кървав хаос.

Рудолф Щайнер и Ани Безант 1917 г.

минат през вратата на смъртта и жаждата за разрушение. Разрушението няма да спре.

Трябва да си създадем понятие, усещане, вътрешен импулс за необходимостта от одухотворяване! Тогава ще можем да се придвижим напред в степената, която е необходимо. Който иска да разбере поне малко времето и го измерва с такива важни истини, към каквито често днес се стремим в душите си, той трябва да има достатъчно усещане за всичко ужасно, за всичко безутешно тривиално и повърхностно, което днес се пише и казва в света. Представете си една гру-

Ако през следващите години нямаме нищо друго, освен материализъм, ако се стигне до там, че на базата на това, което става през последните три години и за което спящото човечество все още не си дава сметка, възникне нова надпревара за материални блага, за което копнеят някои като резултат от постигнатия мир, тогава душите отново ще

па деца, които чупят съдовете, чиниите и чашите, всичко на своите родители. Хората ги виждат и мислят как да ги спрат, тъй като децата отново и отново тичат към кухнята и килера, и навсякъде, където има нещо за чупене. Някои от тях, които се смятат за възпитатели на децата, решават: „Да изнесем всичко чупливо и да го изпочупим така, че да не остане нищо. Тогава вече няма да има нищо за унищожаване и на това ще се сложи край!“ Не знам ще има ли човек, който да не смята такива възпитатели за глупаци. Тогава всичко би станало ясно. Когато обаче, представящи се за мъдри хора прокламират пред света: „Трябва да се водят кървави войни дотогава, докато дойде мирът. Трябва да разрушим всичко, за да не е възможно повече разрушение на земята!“, тогава това се смята за мъдрост. Да се убива дотогава, докато е възможно, за да се премахне убиването, за да се борим с убиването – това ли е мъдрост?!

За този, у когото все още има искрица логика, това не е по-голяма мъдрост, отколкото ако възпитателят каже на децата: „За да няма в бъдеще такива погроми, аз ще ви донеса всичко, което може да се счупи и след това вече няма да има нищо за чупене.“ Защо хората наричат това глупост, а горното – политика на бъдещето? Защото мисленето им днес спира там, където би трябвало да е най-интензивно, там, където се засягат най-важните въпроси на съдбата на човечеството.

Рудолф Щайнер, 29.09.1917

Гълъбът на мира – Пабло Пикасо

СВЕТЛИНА В ТЪМНИНАТА НА ЕВРОПА

Каква е идентичността на Европа? Има ли Европа специална задача в света? Има ли Средна Европа все още специална задача в Европа? Борбата за Европа като че ли се води между икономическите сили на глобализацията и политическите сили на национализма. Петер Зелг обръща поглед към културно-спиритуалното измерение на тази борба.

Проф. д-р мед. Петер Зелг ръководи Институт Ита Вегман за антропософски изследвания в Арлесхайм, Швейцария. Член на Управителния съвет на Антропософското Общество в Швейцария.

Има един цитат от Рудолф Щайнер, който започва с изречението: „Гледам в мрака...”. Трябва да си признаем, че това в действителност отговаря на актуалното усещане за живота на безброй хора, независимо дали го признават или не. Къде са перспективите за изграждане или изцеление, предвид на световното положение и мощта на деструктивните сили в толкова много области? Още преди двадесет години историкът Ерик Хобсбаум обобщава определящото усещане за живота – и тук аз ще го цитирам по-обширно: „Живеем в свят, който е ограбен, радикално променен и лишен от корени от гигантския икономически и научно-технически процес на развитие на капитализма, господствал през последните две или три столетия. Ние знаем или най-малко благоразумно приемаме, че това не може да продължава така ad infinitum. Бъдещето не може да е продължение на миналото. Има не само външни, а като че ли и вътрешни знаци, че сме достигнали до точката на историческа криза. Силите, освободени от научно-техническата икономика, междуременно са станали достатъчно силни, за да могат да разрушат околната среда, следователно материалната база на всеки човешки живот. А самите структури на човешкото общество, включително дори и някои социални основи на капиталистическата икономика, са на път да бъдат разрушени от ерозията на това, което сме наследили от миналото на човечеството. Нашият свят рискува както експлозия, така и имплозия. Той трябва да се промени. Ние не знаем къде отиваме.” „Гледам в тъмнината...”

В своето последно писмо до Хелмут фон Молтке¹, Рудолф Щайнер обаче пише: „Във всемира никога не би възникнала светлината, ако той се беше оставил да бъде лъган от тъмнината, от която трябваше да се появи. Светлината на човешката душа има съдбата на световната светлина. Светлината на душата трябва да победи силата на тъмнината.” Как „светлината на душата” може да победи силата на тъмнината, Рудолф Щайнер разглежда по-нататък в стихотворението си, започващо с гледката на тъмнината, за да продължи след това: „В нея се поражда светлина /светлината на живота./ Кой е тази светлина в тъмнината? /Аз самият съм в моята действителност./ Тази действителност на Аза / не влиза в моето земно битие. / Аз съм само един образ от това./ Аз обаче ще я намеря отново./ Когато аз, / с добри намерения за духа, / премина през портата на смъртта.” Рудолф Щайнер говори за споменатата мантра като за „медитация за постигане на Аза” – онова „по-висше Аз”, което не присъства в

ежедневното съзнание на земната биография. Човек го „намира” отново след смъртта си – както и в специални житейски ситуации и при успешно спиритуално обучение. Може ли то да ни помогне в настоящото цивилизационно и световно положение, може ли да ни спаси от злочестината? И ако да, как? Къде и как ще бъде победена властта на тъмнината?

Едно нещо обаче не бива да се случва, защото то би било най-ужасното. Когато светът крещи, за да се спаси и възкреси средноевропейският духовен живот, а това ще се случи в не много далечно време, тогава в Средна Европа няма да има хора, стоящи на важно духовно място, които биха могли да чуят и разберат този зов.

Рудолф Щайнер Завръщането на Германия

Незабравима светлина за много хора в Германия през последната година беше произнесена през ноември 2015 във Франкфуртската Паулскирхе при получаване на наградата за мир на Германското книгоиздаване реч на Навид Кермани² за актуалното световно положение, разрушителната сила на „Ислямска държава” и вътрешното отношение към проблемите на съвременността. Това не е неговата първа голяма проява. Искам да припомня, че Кермани, чийто родители напускат Иран през 1953 година и идват да следват в Германия, говори пред германския Бундестаг на 23 май 2014 по повод на 65 годишнина на конституцията и впечатли целия парламент, въпреки че на различни места се е изказвал критично за политиката на управляващите и техните предшественици. Но парламентаристите бяха свидетели на речта на човек, който има хуманистично разбиране за Германия и по определен начин го върна в Германския Бундестаг – в стария Райхстаг, в който преди деветдесет и осем години умира Хелмут Молтке. И преди това в лекции и статии Кермани припомня, че Готхолд Ефраим Лесинг като един от първите поети и мислители е използвал термина „космополит” в смисъл на „гражданин на света” и че просвещението в Германия никога не е разбирано като национална, а като европейска програма. Гьоте също говори за „епоха на световната литература”, която е на дневен ред и за която всеки трябва да работи; за непредубедено мислещия човек, който би могъл да се издигне над своето време, за когото родината е никъде и навсякъде. „Ние сме космополити на европейската култура”, казва Аугуст Вилхелм Шлегел през 1925 година. Като хабилитиран ислямист и специалист

по суфизъм, но и като експерт по актуалното положение в Северна Африка и Близкия Изток, които познава от многото си пътувания, Навид Кермани не само припомни на общественото съзнание цитати от епохата на Просвещението, на германския идеализъм и ранна романтика, а засегна и отговорността на Германия за развитието на европейската история и мястото на Европа в света – в условията на противоположни полюси и напрежения. Той цитира в Берлин думите на Вили Бранд от речта му при получаването на Нобеловата награда: „Чрез Европа Германия се връща към самата себе си и към градивните сили на своята история” – и от изложението на Кермани в Германския Бундестаг би могло да се добие впечатлението, че говори един съществен деятел за това „връщане у дома” – въпреки или тъкмо поради собствената му принадлежност към Иран или Ориента. „Преминал през портата на смъртта” – в тази връзка това може да повдигне въпроса, дали духовната Германия, за която Рудолф Щайнер говори през 1916 година, днес, след преминаване през смъртта на национал-социализма („преминала през портата на смъртта...”) е намерена или се представлява от онези, които са на гости в Германия, нямат нищо общо с национализма и имат друга родина. Кермани посочи в Бундестага, че по време на фашисткото изопачаване на немския език той е бил запазен чист от изгнаници и евреи и попита „дали в бъдеще наследниците на имигрантите от Източна Европа или Близкия изток няма да върнат на германската литература нещо от онези световни възгледи, от онова външно възприятие или метафизична причинност, които са били характерни за нея до Втората световна война”. Навид Кермани говореше индиректно за себе си, но в никакъв случай не само за себе си.

Очаквайки средноевропейската духовност

Защо говорим за това във връзка с тази реч, след като всички знаем, че с цитати от Лесинг, Гьоте, Шлегел и други няма да се спрат катастрофите на 21. век? Важно е обаче да съхраним в съзнанието си какво се е опитвал да направи Рудолф Щайнер през 1914 до 1916 година. В седмиците след началото на войната в Дорнах той се опитва да изясни на международната строителна общност, че е важно „да създадем в самите нас ядро от хора с братско съзнание за всички нации”. Именно в Берлин в своите публични и вътрешни лекции той говори за духовно-хуманната задача на Германия в Европа и световната общност. В никакъв случай под „Средна Европа” или под „Европейски съюз” той не разбира стопанско-политическата цел на един континентален митнически съюз под германско господство, а залага много повече на възможността да се защитават идеалите на хуманизма и индивидуализма наднационално от Германия, по смисъла на просвещението и на германския идеализъм, под формата на модерната антропософия. Това трябва да бъде основата на новия троичен обществен ред. В края на септември 1914 в Щутгарт, Рудолф Щайнер характеризира като „обективен окултен факт” спящия в германския дух „Аз на Европа” – и след това говори отново и отново за дълбокия копнеж по духовност в „сърцето на Европа”. Според Щайнер „националността” трябва да изчезне от средноевропейската

култура и да бъде заменена с думата „стремеж към индивидуалност”. „В Средна Европа всичко се стреми към това, да се извади човекът от националното, самият човек да бъде важен” – това подчертава той в Дорнах в средата на октомври 1914 година, десет седмици след началото на войната. Подчертава прогресивния „стремеж към индивидуалност” в „най-висока степен” при различни средно- и източноевропейски народи – поляци, чехи, словенци, украинци, унгарци и в никакъв случай не само немци. Както казва Маркус Остерридер, той напомня за „наднационална средноевропейска идентичност”. На това, което Рудолф Щайнер се опитва да направи през 1914 до 1916 година, не му е отреден успех, както и на по-късната инициатива за троичен социален ред. Силите, които той се опитва да заинтересова, не реагират или реагират твърде слабо – предвид на дясно национално-милитаристично-индустриалната (и накрая и империалистическа) динамика, ставаща все по-мощна и влиятелна. „Днес властва интензивна антипатия, дори повече от това. В много души съществува интензивна омраза и отпор срещу един такъв мироглед, какъвто има в начина на мислене на Гьоте, във възгледите на Гьоте. Защото за този светоглед е необходимо много, много от това, което нашето време най-малко обича”, казва Рудолф Щайнер на 21. октомври 1916 в Дорнах. Тази „омраза” не идва от Англия или Франция, а действа вътре в самата Германия и постепенно се усилва. Припомнянето на душевно-духовните цели на германския идеализъм и тяхното продължение чрез една модерна духовна наука, претърпяват крах, също както и социалният импулс за троичен социален ред. Световната история поема своя път във войната, във времето между войните, в епохата на тоталитаризма, на Втората световна война, на холокоста, на евтаназията, на „студената война” и т.н. Рудолф Щайнер вижда социалния троичен импулс като истински средноевропейски, като най-значимия принос на Средна Европа за спиране на войната и изграждане на нов международен ред – и заедно с това за преодоляване на опасното напрежение Изток-Запад. След като този импулс беше превърнат в обществено невъзможен, Рудолф Щайнер не се предаде – и подчертаваше, че и дори един слаб икономически и политически европейски център има важна световно-историческа мисия – и че е призван „да решава духовни задачи спрямо цялото човечество на земята”. Според Рудолф Щайнер Европа трябва да припомни „спиритуалната база на човешкия живот” – и за това на първо място трябва да развива „свободен духовен живот”. Още през юли 1923, една друга съдбовна година от германската и европейската история, седем години след 1916, Рудолф Щайнер твърди, че Европа трябва да даде още много на света – във всеки случай на първо място не като икономическа сила. Два месеца по-късно, през септември 1923, той подчертава, че неща от духовния живот на Средна Европа, които изглеждат „като погребани”, очакват с копнеж едно сигурно бъдеще. Следващите му думи са цитирани многократно, напомня ги Маркус Остерридер във важната заключителна глава на своя труд („Der Ruf nach der versunkenen Mitte“): „В сравнително недалечно бъдеще широки кръгове по света ще поемат с копнеж това, което днес дори тук се отхвърля от по-старите средноевропейски ду-

ховни възгледи. Светът ще иска да овладее средноевропейската духовност. И тук стигам до това, скъпи приятели, което искам да набележа с тези няколко думи. Виждате ли, може да се предизвика нещо лошо поради това, че в духовното днес се пропускат някои неща, пропуска се много.

Би било много лошо, ако средноевропейското човечество не очаква тази духовност. Това би било много голяма загуба за човечеството. Една от най-ужасните катастрофи, която земята би могла да преживее е когато срещу Средна Европа се надигне повикът: „Нуждаем се от този духовен живот, а в Европа не и обръщат внимание, защото там не оценяват този средноевропейски духовен живот. Нека да си припомним обстоятелството, че мисията на европейския човек би могла да бъде извлечена от същността на средноевропейската духовност. Би било ужасно, ако в Европа няма никой, който има разбиране за „даването“.

Светлина в тъмнината

На това място искам още веднъж да се върна към Навид Кермани. Неговите речи във Франкфуртската Паулскирхе и в Германския Бундестаг, във Виенския Бургтеатър и на други места, според мен имат нещо общо със набелязването от Рудолф Щайнер развитие. Забележително събитие е, че Кермани успя да припомни на Германия и Европа техните духовно-хуманни задачи, както и за „разбиране за даването“ в актуалната ситуация. Естествено, с наблягането върху „спиритуалната база на човешкия живот“ като автентична европейска позиция, Рудолф Щайнер е имал нещо повече и по-различно от това, което Навид Кермани говори по отношение на конституцията и правото на политическо убежище. Въпреки това двете теми са съвместими. Според мен от антропософска гледна точка не бива да се подценява въпросът, какво от спиритуалната антропология и „свободния духовен живот“ съществува в един специалист по корана, по-

знавач на суфизма, писател и хуманист като Кермани. Това, че той имаше възможност да говори през 2014 в Германския Бундестаг и през 2015 във Франкфуртската Паулскирхе, се счита от не малко хора за „светлина в тъмнината“. Може би неговите думи в Германския Бундестаг през май 2014 срещу липсващата готовност да се приемат сирийските бежанци са имали „тайно“ въздействие. През 2015 учудването в Европа и света от политиката на Ангела Меркел и положителното отношение към бежанците в Германия беше голямо – и „разбирането за даването“ не само в икономически смисъл изглеждаше временно възможно. След това и в Германия се надигнаха противоположни сили и започнаха да определят картината с подпалвания на лагери за бежанци и хор от политически призиви за „охрана на границите“ и др. Всичко това е в опасен и заплашителен размер и с политическо завиване надясно, на което може би скоро ще има отговор. По Коледа книгите на Навид Кермани запълваха най-добрите места в големите германски книжарници. „Светлината на човешката душа има съдбата на световната светлина. Светлината на душата трябва да победи силата на мрака“ пише Рудолф Щайнер на Хелмут фон Молтке.

Петер Зел

1. Хелмут фон Молтке (23.май 1848 – 18. юни 1916) в началото на Първата световна война е началник на генералния щаб в Германия.

2. Навид Кермани е германско-ирански писател, публицист и хабилитиран ориенталист. През 2015 получава наградата за мир на германските книгоиздатели. Настоящият материал е от лекция, изнесена на 28.01.2016 в Гьотеанума: „2016 година в творческата биография на Рудолф Щайнер и предизвикателствата на настоящето“. Лекцията излиза като книга на издателството Ита Вегман Институт.

МИР — ЧРЕЗ ВЪТРЕШНА КУЛТУРА НА ГОВОРЕНЕТО

Войната и мирът са присъщи на човека. Те са спаднали и спадат към живота, към междучовешкото. Всички общества, култури и цивилизации ги познават. Видът на войните обаче е толкова различен, колкото са различни местата, времената и хората. Той се определя от начина, по който хората чувстват и мислят, по това, какво искат и могат, за какво са готови и за какво - не. В този смисъл същността на войната и мира – ако може да се каже така – е зависим от съзнанието. Човешкото съзнание ги определя - от най-малките различия в мнението до големите, създаващи епохи, световни войни; от любовта между двама души, през разбирателството между чужди една на друга общности, до глобалните акции на солидарност, всеобщата декларация за правата на човека или международни институции, чиято задача е световният мир. Войната и мирът зависят от съзнанието – а от своя страна те формират човешкото, между-

Във време на възпоминания за Първата световна война и пред лицето на 35 войни и въоръжени конфликти по цял свят Бодо фон Плато търси основни предпоставки за култура на мира във вътрешния разговор между съзнанието и живота.

човешкото и общочовешкото съзнание.

Понякога животът определя съзнанието, друг път е обратното. Така например, в туземните култури или през античността войната и мирът са произтичали по-скоро от житейски отношения и са водели до промяна на съзнанието, докато днес е предимно обратното.

В края на краищата отношението между съзнанието и живота може да се разглежда в тази перспектива. Ако сте настроени войнствено един спрямо друг, съзнанието изтласква живота назад, измъчва го, рационализира, психологизира и виртуализира, докато животът упоява съзнанието, не оставя място за размишление, за многослойно или дори за противоречиво усещане и осъзнато действие. Спорът между съзнанието и живота изглежда също толкова естествен, колкото мирът и приятелството между тях характеризират като прекрасен плод на вътрешна култура отворените или естетични общества.

Години преди избухването на Първата световна война, когато европейските спорове за първи път хвърлят целия свят в нещастие, Рудолф Щайнер описва как мирът между хората би могъл да бъде изграден само чрез индивидуална вътрешна култура. „Отвеждане на спора от външния свят към хармонизиране на вътрешните сили на човека, така можем да изразим напредъка в развитието на човечеството.”¹

Борбата между съзнанието и живот

Как може да изглежда хармонизирането на вътрешните сили на мястото на изнесен във външния свят спор и каква роля играе при това отношението между съзнание и живот? Прави впечатление, че една от основните черти на антропософските методи е вътрешното, спиритуално свързване на разделени по-рано елементи. В миналото от този, който е искал да премине спиритуално обучение, се е изисквало да се откаже от живота, за да посвети всичко единствено на вътрешното душевно-интелектуално развитие. За този, който върви по своя път в света, пътят на мистериата е бил немислим – с малки изключения като духовното рицарство. Това разделение е съблюдавало факта, че има два

пътя на съзряване на индивидуалния принцип в течение на развитието на човечеството. Това, което ние днес обикновено усещаме като Аз, живее във вътрешността и се манифестира в нашите душевни сили, в моите чувства, в търсенето на познания, в опитите за осъзната организация на живота, в самовъзпитанието, чрез което се боря за определена от мен промяна. Това „централно лично” е формирано от съзнанието. Една друга, на първо време усещана по-малко, отколкото Личното или Аза, инстанция живее в околното пространство. Тя ме оформя, идвайки към мен от света отвън като събития или срещи, предизвикателства, въпроси и процеси, които като че ли (привидно) въобще не произтичат от мен самия. И

въпреки това аз съм този, който преживява всичко по начин, по който никой друг не го преживява. Това „периферно лично”, ако можем да го наречем така, се определя от живота и съдбата, формирано е от света.

Колкото повече ние като хора ставаме по-индивидуални и по-самоуверени, толкова повече се надига едно предчувствие за мъдростта и добротата на определящото живота и света „периферно лично”. Колкото по-ясно видими стават границите и враждебните на живота последици на съзнанието, толкова по-настойчиво се усеща копнежът за адекватно съотношение между тях. За спиритуалност в центъра на ежедневието и ежедневието в светлината на мистериите копнеят хора, които преживяват разрива между вътрешно и външно, между Аза и света. Те същевременно са открили или предчувстват своята отговорност за света и за самите себе си. При това не става въпрос за недиференцирана смес от ежедневна житейска действителност и осъзната вътрешна култура, а за будно и чувствително направлявано

взаимно проникване на съзнание и живот. При това трябва да се внимава, първоначалното непосредствено или преднамерено въздействие на осъзнатото самовъзпитание върху житейската действителност да не е доминиращо. Защото всичко, което е съзнателно научено и желано, не може при своята необходима ограниченост, временност и сегментност никога да отговори на сложността на действително живото и още повече на съдбовното. Непреднамереност и либералност са гаранция за човешки достойно развитие, особено в началото на всяко самовъзпитание.

Живот в съзнание – упражняване

Преди всичко е целесъобразно в избрани моменти да се разположат обучаващи елементи. В тези специални моменти ще се улавя житейската действителност. Следователно, сили на съзнанието няма да се изпращат в живота, а елементи от живота ще се поемат в съзнанието. Така наречените шест добродетели (Sechs Nebenübungen)² са кратък, но съдържателен пример за управлявано от съзнанието упражняване. Концентрация, инициатива и спокойствие, позитивизъм и непринуденост,

както и съзвучието на тези качества целят директно „хармонизиране на вътрешните сили”. Ако обаче те се внесат директно в ежедневието, ще нанесат вреда. Като актове на съзнанието, целящи промяна на вътрешното Лично, те могат да смутят живия социален живот и конкретни дейности, да попречат на отговарящо на съдбата действие – накратко: те подкопават моята автентичност поради това, че аз се оттеглям в моя упражняващ се вътрешен мир и не се отдавам с цялото си несъвършенство и моментно състояние на дадена житейска ситуация. Аз вече не се поставям като съвременен човек в центъра на живота, а се изолирам от света, конструирам един изпразващ се вътрешен мир и привидно зрял или

Настроение – Дочка Дончева

смятащ се за превъзхождащ останалите няма да мога да се справя с никакви обстоятелства. Дуалността от Аза и света се поляризира в егоизъм, аз се изгубвам в илюзията на познанието по същия начин, по който отхвърлящият всякакво упражняване и обучение се изгубва бързо в житейската илюзия и незнанието.

В подбрани мигове обаче, далеч от моментната принуда, воден съзнателно от шестте добродетели (Sechs Nebenübungen), аз съживявам отново ежедневието и житейски събития, създавам ги по собствено желание във вътрешния ми мир такива, каквито са били, са, или ще бъдат в живота. Сега аз имам възможност да се уча от тях като насочвам съзнанието си към различни точки: чрез усиливане на вниманието при целенасочено мислене върху предмет или процес от живота – не чрез напразно усилие отново и отново да изтласкам това, като иска да влезе в съзнанието ми без да го желая. При упражняването на спокойствие чрез засилване на чувствата при едновременно внимание върху

тяхното съдържание, произход и направление, преди всичко върху изразяването им – но не и чрез приглушаване на възприятията и чувствата. Същото важи и за останалите три качества: инициативност, позитивност и обективност. При шестата добродетел аз търся според съответното ми житейско и съзнателно състояние целесъобразната хармония на добродетелите. Посоката на работа не трябва никога да бъде негативна, никога да не е насочена срещу нещо, винаги целта трябва да е изясняване, укрепване, интензифициране, накратко: изграждане на „богат вътрешен живот“ (Щайнер).

А последствията за живота? Това аз не мога да оценявам. Тук да искаш съзнателно и целенасочено също би било намеса с недостатъчни средства на съзнанието в мъдростта на живота, в съдбовното обкръжение – Аз. Плодовете на това упражняване ще бъдат за мен. От и в света при мен ще дойдат изводите от моите вътрешни начинания. Ще се случват ситуации в живота, в които без да съм напрегнат, ще съм по-концентриран, без показна активност ще съм по-инициативен и без да съм равнодушен ще съм по-хладнокръвен спрямо хората и нещата, моменти, в които без да ми липсва критика и преценка ще бъда по-позитивен и обективен, без да съм наивен. Отгледаните в тишина сили на душата ще започнат да действат там, където съдбата ще започне бавно да се променя чрез тях. Съзнателното упражняване на душата действа толкова по-целенасочено в живота, колкото по-решително се избягва неговото съзнателно желано влияние върху живота.

Съзнание в живота – правила

Един друг, може би по-малко познат начин за вътрешна практика е свързан с така наречените четири основни или всеобщи правила на езотеричното обучение³. Става дума първо за точно изследване на всички живеещи в душата ми представи, второ – за разширяване на сумата от представите ми, трето – за културата на симпатия и антипатия до липса на желание по всички въпроси на познанието и четвърто – липсата на страх от привидно абстрактното. Касае се за правила, не за упражнения. Те не се упражняват в избрани моменти, а от време навреме аз мисля за тях, за това какъв е животът ми в това отношение. Какви представи живеят в душата ми, чиито произход, валидност и отношение към действителността аз въобще не познавам, които никога не съм изследвал и контролирал? Или колко ограничени са моите от години все едни и същи представи за причините за избухването на войната през 1914 година – не е ли крайно време да ги разширя и да се запозная с нови гледни точки. Както упражняването на добродетелите в определени моменти изцяло занимава съзнанието и след това иманентно променя живота, така правилата оформят един постоянен фон на съзнанието за случващото се в живота. Те трептят заедно. От време-навреме ги изтласквам на преден план, за да измеря и преценя с тяхна помощ преживяното. Търся корекция, както при упражняването на добродетелите търся интензификация. Ако например, без да проверя, направя пресилената оценка пред трети лица за някого, няма да мога да върна стореното назад все едно не се е случвало. В рефлектиращия момент обаче на база на първото правило моята необходимост и способност ще пораснат и в подобни

ситуации ще се замисля или напълно ще се откажа от съобщаването на непроверена преценка. Същото се отнася и за другите три правила. Чрез тяхното наличие в съзнанието се променя общуването с живота, или поне с така завладяващия днес живот на въображението. Съзнанието тук вече не се изгражда упражнявайки се, а в самоанализ по отношение на живота, света и самия себе си. В практикуването на тези правила животът по-директно се модифицира от съзнанието и при този процес се доближат един към друг.

Подаръци на живота

Като трети мотив на практикуване на мир чрез хармонизиране на вътрешните сили искам да спомена душевните качества: благоговение и смирение. Тук се касае за душевно-интелектуални качества, които не могат да се научат нито чрез упражняване, нито чрез правила. Те са подаръци на живота, които основно променят съзнанието. Те идват от света, от обкръжението на Аза. Те не могат съзнателно да се манипулират, те или са тук, или ги няма – разбира се, те могат да се развиват във времеви измерения, които са толкова широки, колкото са дълбоки силите на благоговението и смиренията. Аз мога да се движа към тях, да им отдавам внимание и стойност. През живота си трябва сам да науча, че те представляват врата към живот в хуманно и отворено търсене на смисъл. Чрез непретенциозност и възприемчивост по отношение на тях, но не и чрез изискването им по отношение на мен самия или другите, тяхната сила може да действа в живота и преди всичко в съзнанието. Те обаче си остават в значителна степен обусловени от съдбата, предпоставките за тях са в ранното детство или може би в отдавна отминали обстоятелства от моето настоящо съществуване.

Взаимната връзка между тези шест упражнения, четири правила и две поведения скицира дванадесет полета на дейност на способната на мир вътрешна култура. Те се превръщат в ефективни моменти при разговор между живота и съзнанието, което води до хармонизиране на вътрешните сили. Този разговор служи от една страна за по-голяма непосредственост в моята среща с живота, със света; от друга страна създава вътрешното пространство, в което чрез медитация е възможна непосредственост на срещата с надсетивния свят. Възможният в едно такова пространство духовен опит по своя характер вече не е от другата страна на живота, а директно в него. Тази вътрешна култура на говорене не е застрашена от загуба на света. Тя много повече е един негласен принос за превъзможване на разделението на Аза и света, на съзнанието и живота, на опознаването на духа и изграждането на живота, на тези дуалистични и в същината си воинстващи принципи.

БОДО ФОН ПЛАТО

- 1 Рудолф Щайнер, 4. юли 1905, GA (Събрани съчинения) 112, стр. 208
- 2 Рудолф Щайнер, GA 9, 10, 12, 13
- 3 Рудолф Щайнер, GA 245 (1988), стр. 22 и сл.; сега GA 267 (1997) стр. 63 и сл.

МИХАИЛ – ВЕЛИКИЯТ ПОСЛАНИК НА ДУХОВНОТО СЛЪНЦЕ

СВЕТЛИННОТО ОТКРОВЕНИЕ НА МИХАИЛ И МИРОВОТО СЛОВО

„Философия на Свободата“, която разкрива тайната на човешките свободни действия, произтичащи от моралните интуиции, е написана чрез преживяното от Рудолф Щайнер Михаилово откровение пред човечеството. Това е пътят, по който той се приближава към Михаил, защото свободно извършените човешки дела са истински михаелически дела, които могат да бъдат приети от Михаил в неговата духовна сфера. „Когато човек търси свободата, без да изпада в егоизъм, когато свободата става за него чиста любов към изпълненото дело, тогава той има възможност да се приближи до Михаил.“ GA 26

Тази характеристиката на пътя, водещ в сферата на Михаил, почти дословно съответства на следващото място от втората част на „Философия на Свободата“, която е нейната езотерична основа: „Когато аз извършвам една постъпка, съм движан от максимата на нравствеността само дотолкова, доколкото тя може да живее в мен интуитивно: тя е свързана с любов към обекта, който аз искам да осъществя със своята постъпка. Аз не признавам никакъв външен принцип на моето поведение, защото съм намерил основанията на своето поведение в самия себе си, любовта към постъпката. Аз я извършвам, защото я обичам.“ GA 4

Човек се приближава към Михаил от две страни, за да преживее не само неговото светлинно откровение или откровението на неговата мъдрост, но и откровението на неговата духовна топлина, или неговата космическа любов: „Михаил шества през света с цялата сериозност на своето същество, на своя вид, на своите дела – в любовта. Този, който се придържа към Михаил, той помага на любовта да израсте в отношението към външния свят... Ако тази любов присъства в михаиловото настроение, тогава любовта към другия може да се излъчва в собствения Аз. Той може да обича, без да обича самия себе си. И по пътищата на такава любов човешката душа намира Христос.“ GA 26

Как протича споменатото намиране на Христос със силата на Михаил? На този въпрос Рудолф Щайнер отговаря в самия край на своята „Последна реч“. В нея той казва, че светлинното откровение на Михаил, или откровението на неговата сияеща от светлината дреха постепенно се превръща във възприятие на преданото на Михаил сърце в словесни вълни, които са Мировото Слово, Словото на Христос. А те на свой ред стават в неговата душа „Словото на Любовта на мировата Воля“, свидетелствайки за това, че неговите дела са правомерни пред лицето на духовния свят, а това значи, че могат да бъдат приети от него като строителни камъни на новия Космос на Любовта.

Към описаното двойно откровение на Михаил като ве-

ликия посланик на духовното Слънце можем да добавим следното изказване на Рудолф Щайнер, в което мисленето посочва първата част, а волята втората част на „Философия на Свободата“: „За да се свърже с Михаил, човекът ще трябва отново и отново да се потопява в духовното чрез мисленето или волята.“ GA 26.

В резултат на това човекът ще бъде в състояние да преодолее двойното мирово изкушение, приближаващо се към него както от луциферическите, така и от ариманическите същества. Първите същества съблазняват неговото мислене, а вторите – волята му, като постоянно предизвикват някакво объркване на правилната волева дейност, което отклонява човека от преживяването на истинската свобода: „Като чрез Луцифер човешкото мислене беше объркано, така и волята чрез Ариман.“

Рудолф Щайнер разглежда особено подробно този проблем в лекция от 28 ноември 1919 г, където показва как луциферическият елемент пребивава в нашата ясна глава, а ариманическият елемент се намира долу, в мъдростта, която пронизва нашата воля. GA 194. Елементът на Христос се

реализира в човека само когато е преодоляно споменатото объркване на неговото мислене, както и на волята. А това се постига само при установяване на вътрешно равновесие между двете полярни сили в средната област чрез пробуждане на истинска любов, способна да пониже от там както неговата мисловна сфера, така и волевата му сфера. В наше време такава съзнателно постигане на равновесие между полярностите в човешкото същество и в обкръжаващия го свят е най-важната задача на съвременната михаилова епоха и съществена част от онова, което Рудолф Щайнер нарича бъдещата „култура на Михаил“. Нейната здрава основа, представена във философска

**Д. Нюбат –
Михаил-защитник на
мира**

форма, ние също намираме във „Философия на Свободата“. Така в нейната първа част е представен пътят, който води чрез преживяването на светлината на интуитивното мислене към преодоляването на неправомерното влияние на Луцифер в човешката система Глава, а в нейната втора част е изложен пътят, който води чрез преживяването на духовната топлина към делата на моралната интуиция, в които по същия начин се преодолява неправомерното влияние на Ариман върху човешката воля, произтичащо от системата на веществообмена и крайностите. Само върху основата на равновесието между двата полюса в човешката душа, постигнато по този начин, може да изгрее духовното Слънце като висш източник на духовната светлина и духовната топлина, в резултат на което човешките мисли и дела могат да се изпълнят с истинска любов. Тогава той ще я преживее от една страна „в деятелното мислене, в самата мисловна ак-

тивност”, а от друга страна – в делата на любовта, които се коренят в моралните интуиции на самия индивидуум. GA 4

Едно такова преживяване на силите на любовта както в мисленето, така и във волята, показва не само установеното равновесие в душата между луциферическите и ариманическите влияния, винаги възпрепятстващи нейното проявяване в посочените душевни сили, но преди всичко свидетелства за началото на действието на силите на Христос-Слънце в нея. Защото „пронизването на себе си с Христовия Импулс принадлежи на нашето човешко същество” GA 194 По този начин дори и от тази гледна точка „Философия на Свободата” е съвременният михелически път към Христос.

В лекция от 27 септември 1923 г. Рудолф Щайнер казва, че в процеса на образуването на жизненото тяло от силите на Слънцето преди раждането, във всеки човек се отпечатва „етерният образ на Михаил”. Последният е призван да помогне на човека вече на Земята в неговата вътрешна борба с ариманическия дракон. Този образ на Михаил трябва да бъде осъзнат от човека в съвременната епоха на неговото управление, при което процесът на неговото осъзнаване никак не противоречи на съвременната епоха на свободата. Защото в дадения случай Михаил не встъпва сам в етерното тяло, а изпраща в него само своя образ, при което оставя индивидуалната воля на човека неприкосновена. Рудолф

Щайнер описва протичащия процес по следния начин: ”Но през последната трета на 19 век този образ на Михаил в човека е станал толкова силен, че само от добрата воля на самия човек зависи съзнателно да се издигне към образа на Михаил, обръщайки своето чувство нагоре. За да може от една страна да се появи драконът в непросветленото преживяване на чувството, а след това от друга страна, в духовно съзерцание, но вече в обикновеното съзнание пред душевните му очи да застане сияещият образ на Михаил.” GA 223.

Описаното преживяване може да бъде постигнато „вече в обикновено съзнание”, ако последното се обърне към съдържанието на „Философия на Свободата”. Нейната мисловна тъкан в действителност носи чисто етерен характер и може да доведе човека по най-краткия и надежден път до осъзнаването на присъствието на образа на Михаил в своето етерно тяло. За етерния характер на мисленето, съдържащ се във „Философия на Свободата” Рудолф Щайнер казва следното: ”Там е достигната онова, което можем да наречем етерно преживяване.” Достигнатото с помощта на „Философия на Свободата” осъзнаване от човека на присъствието на „етерния образ на Михаил” в неговото етерно тяло, му позволява особено ефективно да върви по-нататък по пътя, водещ от Михаил към Христос.

Сергей Прокофиев

СВЕТОВНА КОНФЕРЕНЦИЯ В ГЪОТЕАНУМА

27 септември – 1 октомври 2016 г.

Защо избрахме името „Световна конференция в Гьотеанума”?

Думата „световна” е характерна за стила на поканата, „хората се срещат с хора”. Тук тя не е използвана в абстрактен или програмен смисъл за обозначаване на глобалност, а означава, че светът действително присъства, че светът е представяван от хората, които ще се съберат. Затова „световна” означава „хора”: хора, които се срещат.

Думата „конференция” тук не е използвана в обичайния смисъл като събитие, което се провежда по предварително съставена програма. На това събиране за Михайловия празник няма да има представяне и получаване. Конференция в първоначалния смисъл на думата означава влизане в диалог, търсене, изследване. Тя не означава знание, а по-скоро слушане на това, което се появява в диалога между „аз” и „аз”. И освен това, означава разговор по такъв начин, който дава възможност на познанието и волята постепенно да се проявят. Тази конференция ще бъде разговор – разбира се, с известна ориентация, но и с риск за непредвидими резултати.

И накрая, какво специално качество на антропософията събужда думата „Гьотеанум”? Може да се каже – волята за проявление. Духът не трябва да остане скрит, а да се разкрие в областта на физически проявените културни постижения. А физическото трябва да се формира така, че да даде възможност на духа да се прояви в него. През 1913 г.

Рудолф Щайнер казва, че сградата на Гьотеанума е символ, който трябва да се издигне в културния свят, но не говори само за сградата като такава, а за нейния жест. Затова „Гьотеанум” означава също „волята за проявление”.

План на конференцията

Трите пълни основни дни на конференцията, които ще прекараме заедно, ще бъдат инспирирани от трите призова в Медитацията на Основополагащия камък да упражнявате „духовно спомняне”, „духовен размисъл” и „духовно виждане”. Следобедът на първия ден ще бъде посветен на търсенето на пътища към тази триада упражнения в открити разговори, в които ще се обръщаме един към друг с „душа човешка”, с художествени изпълнения и с първото споделяне между всички участници в конференцията. Така

ще изпратим един активен поток към конференцията, който идва от миналото и е насочен към бъдещето. А последният ден ще отправим към него друг поток от бъдещето, който е по-скоро поток на волята отколкото на познанието. Към този поток от бъдещето трябва все по-често да се допитваме и все повече да го осветляваме. Той добива силата си от „за да стане добро“ в четвъртата част на Медитацията на Основополагащия камък. Дните на конференцията са свързани помежду си с художествени вечерни представления и с една художествена прелюдия като начало всяка сутрин.

Сутрин

След художествената прелюдия ще създадем пространство за слушане в голямата зала за две уводни беседи. Денят посветен на „духовното спомняне“ има за цел да ни накара да осъзнаем силата, която струи от първоначалния източник и която днес действа във всеки от нас, в антропософията и в човечеството. Денят за „духовен размисъл“ изисква от нас утвърждаване на света в духа на Михаил, което се очаква от нас. В деня за „духовно виждане“ ще се опитаме да осветлим от бъдещето това, което сега расте към него. През втората половина на сутринта в разговор ще свържем съдържанието на уводните беседи с нашите собствени изживявания. Групите за разговори ще бъдат смесени и ще обединяват хора от различни области.

Следобед

Следобед ударението ще падне върху секциите на Школата за духовна наука и техните сегашни задачи и проблеми. Секциите, които имат вертикална ориентация, са формирани чрез срещата с духовно-научните импулси на Рудолф Щайнер, които той получава при изследванията си на различните области. Те се свързват с екзистенциалните импулси на всички, които активно работят в тези области. От тази перспектива „областите в живота“ могат да се считат като области на секциите.

Какво очаква бъдещето от всяка секция? Могат ли отделните секции да формулират посока и приоритети на своята работа за следващите седем години? Секциите и специалните работни групи ще осигурят пространството, необходимо за работа. През втората половина от следобеда всички участници в конференцията ще се съберат в голямата зала, където ще чуят подготвени и спонтанни изказвания по горещи въпроси, както и обещаващи инициативи.

Цели на конференцията

Организаторите на конференцията се водиха от следните намерения:

- да се разгледа критически истинското разделение, възникнало между Школата за духовна наука, обществото и областите на живота, и да се възпламени отново волята за съвместна работа;
- да се посрещнат предизвикателствата на нашето време така, както се проявяват в областите на секциите, и да се постигне известна яснота за приноса, който можем да направим въз основа на антропософията за овладяването на тези предизвикателства;

- да се отвори пространство за диалог в антропософското движение, за да можем след 7 години да пристъпим към 100 годишнината от основаването на Антропософското общество и Школата за духовна наука открито, с интерес и вътрешна ангажираност.

Секции и специални работни групи

Следобедите ще бъдат посветени на глобални въпроси, които – чрез кармичната връзка на отделните членове и областите на живота, появили се в резултат от техните действия – намират израз в секциите на Школата за духовна наука. Какви въпроси възникват от днешните предизвикателства, с които трябва да се справим през следващите години?

Секция по селско стопанство

Духовните източници за промяна на парадигмата в селското стопанство и хранителната индустрия

Секция по естествени науки

Криза в природата – криза в човечеството

Секция по математика и астрономия

Диалог между хората и космоса

Секция по медицина

Криза на здравето или какво е здравословно?
Лечебна педагогика и социална терапия

Секция по педагогика

Индивидуални импулси на духа на времето – мисията на образованието:

Група 1: Социалният основополагащ камък на образованието

Група 2: Индивидуални импулси на духа на времето

Секция за социални науки

Драматичната социална и икономическа криза на нашето време:

Група 1: Социална криза и социална ефективност – как да се научим активно да участваме в обществения живот

Група 2: Оцеляване в системата или избор на ново, устойчиво, асоциативно предприемачество

Секция за визуални изкуства

Освобождение на формата

Секция за изпълнителски изкуства

Какъв е ефектът от медитацията в ежедневната ни професионална работа

Секция за литература и хуманитарни науки

Как се проявяват днес въпросите за духовността, която има своите корени в живота

Секция за обща антропософия

Кризата на човечеството или основите на човешкото достойнство:

Група 1: Промяна на ценностите и духовна практика. Насочващи сили в хората и обществото за едно човешко бъдеще.

Група 2: Нива на съзнанието и медитативни упражнения

Група 3: Живият активен център в срещите

Група 4: Антропософското общество днес: значение и задачи

Група 5: Духовният импулс на Християн Розенкройц и Михаил днес

МИСТЕРИЯТА МИХАИЛ И ПРИВИДНОТО ИЗЧЕЗВАНЕ НА ДУХОВНОТО ПОЗНАНИЕ В НАШЕ ВРЕМЕ

Всеки, който иска да направи правилна преценка за връзката между антропософията и еволюцията на душата, би трябвало да се съсредоточи върху състоянието на съзнанието, култивирано в човечеството, което започва с разцвета на природните науки и достига своя връх през деветнадесети век.

Нека се обърнем в душите си и потърсим характеристиките на тази епоха, както и връзката с характерните особености на по-ранните времена. През цялата съзнателна еволюция на човечеството, на знанието се гледа като на нещо, което се спуща към човека от Духовния свят. Чрез това знание се определя връзката с Духа. В него живеят изкуството и религията.

Това се променя в зората на ерата на Съзнателната душа. Тогава това познание остава на заден план през по-голямата част от живота на душата. Човек иска да изследва зависимостта между личност и съществуване чрез това, към което го насочват сетивата му и изследователския възглед за природата. На лице е нежеланието на хората да развиват връзката си с Духовния свят като използват вътрешните си сили и душевен капацитет, както изследват външния свят чрез сетивата си.

Това води до необходимостта да се гледа на духовния живот, изхождайки не от познанието, а от традициите и опита на миналото.

В живота си човешката душа е разделена. От една страна, човекът има пред себе си познанието за природата, която се движи, развива и цъфти в хода настоящето. От друга страна, той преживява една връзка с Духовния свят, но като резултат от знанията, натрупани в миналото. Хората нямат никакво предчувствие за това, как е придобито това знание. Съществува традиция, но липсва пътят, чрез който натрупаните истини се оповестяват на човека. Така хората трябва да изберат между възможността да приемат и повярват на традициите, или не. Ако един човек, живеещ в средата на деветнадесети век анализира духовната ситуация на времето, ще трябва да признае, че човечеството е достигнало онази точката на развитие, при която изследва света по начин, напълно изключващ духовното познание. В един по-ранен момент хората са могли да възприемат Духовния свят, но с времето човешката душа губи способността за това изследване.

За тази епоха трябва да се признае, че познанието не може да бъде постигнато по духовен път. То може да бъде само обект на вярата.

За да имаме по-ясна картина на тази ситуация, можем

да погледнем към времената, когато гръцката мъдрост трябва да се оттегли от римската цивилизация, импрегнирана с християнството. След появата на най-новите школи на гръцката философия, император Юстиниан ограничава тяхното разпространение. Така тези школи, като носители на консервативното мислене на древната мъдрост, емигрират от регионите, където новите европейски възгледи започват да навлизат. Тези древни учени са посрещнати в Академията на Gondishapur* в Азия - едно от местата, където традицията на древната мъдрост се поддържа от Изтока. Това се дължи основно на Александър Велики. Наследил това древно познание от Аристотел, той решава да намери ново средище, където то да продължи да живее.

Тогава тази древна мъдрост е присъединена към източната верига, наречена Arabism**.

В известен смисъл Арабизмът се свързва с преждевременния цъфтеж на душата. Той прави живота на душата преждевременно проникнат от съзнанието. Това източно духовно течение залива Африка и Южна и Западна Европа чрез мощна духовна вълна, започваща от Азия. То поражда у определени личности в Европа интелектуални импулси, характерни за Съзнателната душа. В Южна и Западна Европа тези духовни импулси нормално се разпространяват в 7 – 8 век.

Тази духовна вълна успява да събуди интелектуалеца в човека, но за сметка на това богатият опит, който носи душата от миналото, потъва в Духовния свят.

Така, когато човекът започва да използва своя когнитивен капацитет, той може да достигне само до дълбините на душата си, която все още

няма достъп до света на Духовете.

Арабизмът, възпрепятстван от душите, жадни за знания, бавно прониква в света на Духа и изобщо в Европейския духовен живот. Той става функция на преждевременно

* Gondēshāpūr - интелектуален център, основан от царя на сасанидите – Шапур I - включва университетска болница, библиотека и център за висше образование. Идентифициран е с обширни руини южно от Шахабад, село на 14 км югоизточно от Дезфул, югозападен Иран

** Arabism е идеология, проповядваща обединението на страните от Северна Африка и Западна Азия от Атлантическия океан до Арабско море, посочени като „арабски свят“. Тя е тясно свързана с арабския национализъм, който твърди, че арабите представляват една единствена нация. Неговата популярност е в разгара си през 1950-те и 1960-те години.

родения интелект.

Това му дава огромна власт. У последователите на Арабизма доминира една вътрешна гордост, граничеща с безразсъдство. Чрез този мощен интелектуален капацитет те се стремят да обхванат външния сетивен свят, който стои пред тях, но не се интересуват от подхода към духовната реалност.

Това е ситуацията, пред която е изправен духовният живот на Средновековието. Той все още притежава впечатляващите традиции на Духовния свят, но животът на душата до такава степен е проникната интелектуално от Арабизма, че работи по един скрит начин - когнитивното търсене не успява да достигне до източниците, където всъщност е произходът на духовните традиции.

В началото на Средновековието се поражда борба между духовните корелации. Хората все още усещат инстинктивно, но притежават и новите мисловни форми, взети от Арабизма.

Те долавят в себе си света на идеите, преживяват ги като нещо реално. Но душите им не притежават силите, чрез които да одухотворят тези идеи. Ражда се реализмът. Представителите на реализма знаят, че космическото слово го-

вори в света на идеите, но не са в състояние да разберат неговия смисъл.

Реализмът се различава от номинализма. За номинализма светът на идеите е само сбор от формули в човешката душа, без никакви корени, които се обединяват с една духовна реалност.

Такива твърдения и съответните течения с подобно съдържание продължават да действат до деветнадесети век. Номиналистите подготвят грандиозна система от възгледи за сензорно възприемане на света, но унищожават цялото разбиране за същността на света на идеите.

Ние можем да стигнем до този свят, когато антропософията намери пътя, който води духовния опит в света на идеите. Благотворното, морално доброто у човека може да разработи този нов, реалистичен, научен номинализъм. Той трябва да бъде завършен по начин, доказващ, че духовното познание не е безвъзвратно угаснало в човечеството. Това познание може да се върне, за да бъде част от човешката еволюция, когато нови анимистични източници позволят това ново изкачване.

Рудолф Щайнер, 1924 г.

Въпроси, загадени в мълчание

Както конникът събира с ръката си, държаща юздите, всички възможни движения на животното, така Архангел Михаил събира духовно всички сили, като се появява в съответния момент. Това присъствие е насочено към човека там, където в него се вълнува духовното, там, където намеренията стават действия. Вече често не го наричат „борец“ и истинското му име бавно изгрява на хоризонта: наречен е „пазител“. Той пази не осъщественото, а всичко, което сега възниква – най-скъпото и най-опасното, борбата за Прага. Той винаги е там, където се вземат съдбовни решения, свързани Духовния свят: свобода и обвързване, здраве и болест, живот и смърт. В обкръжението на такива прагове ни посреща пейзаж от отказ и жертва. Това се случва както при големите световни събития, така и в личната ни съдба. В официалната географска карта този пейзаж не е отбелязан, защото никой не иска да отиде там. Изводите от него не биха били поносими без Михаил. Тук лежи най-голямата сила на света, около която в последна сметка се върти всичко: възможността за преобразяване. Много неща, за които външно се борим, биха могли да се преобразят, да се трансформират в полза на целия свят.

„Михаил е един мълчалив дух“
Рудолф Щайнер, 1924г.

Архангел Михаил – М. Волошина
Това става чрез принципите на Михаил, изразени във въпросите:

„Кой ще се откаже?“

„Кой ще принесе жертва?“

„Това ли е бъдещето?“

Мехтилд Олтман-Венденбург

Задава се една епоха, в която човечеството ще има живото усещане, че вече не може да разбира себе си. Започва едно търсене на познание за човешката личност. То не може да бъде задоволено от това, което предлага съвременния свят. Това „търсене“ на човека става все по-силно. Защото хората са поставени пред избора: или да деградират в усещането за своята собствена същност, или да превърнат копнежа към нея в един елемент на душата. „Светлината на духовното Слънце озарява душите, Христос действа, но хората все още не могат да усетят това. Съзнателната душа работи в тялото, но не и в душата.“ Приблизително така звучи инспирацията, която Михаил изговаря, обзет от опасения и загриженост. Дали силата на илюзията, която завладява човека няма да направи Дракона толкова могъщ, че за него – Михаил – да се окаже невъзможно да поддържа равновесието!

Рудолф Щайнер

Димитър Недков и „разгромът“ на АО

Поводът за написването на тази статия е участието на видния български писател и масон Димитър Недков в популярното предаване „Въпрос на гледна точка“ на журналиста Стойчо Керев, излъчено по телевизия News 7 на 17 ноември 2014 г. (<https://www.youtube.com/watch?v=tfjdOPi6sJl>) Говорейки по темата за „Тайните общества и третия райх“, в 10 мин и 25 сек. той казва за антропософското общество следното:

„(През) 1924 г. в Германия е разгромено едно много важно и противостоящо като мисия тайно общество, а това е т.нар. антропософско общество. (...) То е за ... спецификата ... за взаимоотношенията човек – природа, космос – вселена ... с изключителни разработки! То е разгромено по една единствена цел, за да бъде взето неговото учение, неговите разработки и те да бъдат превърнати в политическа доктрина.....те да бъдат превърнати в манипулативната теза, която да превърща Хитлер в божество в очите на изстрадалия по това време немски народ. Точно на база документацията на антропософското общество се изгражда Черния орден СС.“

В този откъс Димитър Недков казва, че антропософското общество (АО) е „тайно“ и разполагащо с „изключителни разработки“, а учението му - „взето“ от фашистите и ползвано за създаването на Черния орден на SS с окултна насоченост. Според него, АО е „разгромено“ през 1924 г., а идеологията му служи за налагането на политическата доктрина на фашистка Германия, която обожествява Адолф Хитлер.

Тези твърдения показват, преди всичко, колко слабо познато днес на света е антропософското общество, както по отношение на неговата външна организация, така и по отношение на вътрешния му живот на основата на антропософията. Те не са добре известни дори на такъв изтъкнат изследовател, автор и теоретик на Свободното масонство като Димитър Недков, а съдейки по реакцията по време на предаването, също и на Стойчо Керев, който, независимо от задълбочения си интерес към езотериката, дори не е чувал за него.

Във въпросното кратко изложение Димитър Недков не се отнася негативно към АО, а дори напротив, определя го като „много важно“, а разработките му - „изключителни“. Личи все пак, че той не е лично и живо запознат с него, а черпи сведения от външни източници, защото чете от своите записки, а мисълта му е накъсана и несвързана. Ако беше лично и подробно запознат или беше проверил информацията от своя таблет, щеше например да знае, че от своето създаване до ден днешен АО не е тайна организация, а обществена и напълно открита за външния свят както в организационен, така и в идеологически план. Това дори е записано в неговия устав. То е публично регистрирано в началото на 20 в. в Швейцария, а неговият клон в България - през 2001 г. Дори отчетът на финансовата му дейност се публикува ежегодно на страниците на официалния печатен орган в Швейцария, както и бройката на променящия се през

годините членски състав. Адресите и телефоните на неговите работни групи по света и у нас са изписани на съответните интернет сайтове и периодични печатни издания, какъвто например в България е в „Антропософски вест“. За участие в тях се допуска всеки, било то и чужденец, при това без никакви предварителни изисквания. Условието за членство са повече от символични, а единствено в неговия т.нар. „първи окултен клас“ с духовно-научна насоченост има изискване за двугодишен опит. АО е „тайно“ само за хората, които не го познават или не подозират за съществуването му.

Не отговаря на истината, че АО е разгромено от фашистите, защото, както казахме, то съществува без прекъсване от основаването си в Швейцария до ден днешен. Второ, това не е възможно и поради факта, че през въпросната 1924 г. нацистите все още не са на власт, още повече, че нямат правомощията да закриват организации в Швейцария. „Разгром“ не е и неуспешният опит за убийство на Рудолф Щайнер през 1922 в Мюнхен, тъй като той е с по-ранна дата. Исторически не е известно изчезването на документация на АО, като най-вероятно под такава се има предвид цялостната литературна дейност на Рудолф Щайнер. Тя обаче под формата на стотици книги и лекционни цикли съществува до ден днешен, изцяло публикувана е и е достояние на всеки, който иска да се запознае с нея, било то и нацист.

Вероятно под „разгром“ на АО записките на Димитър Недков имат предвид успешния опит за отравяне на Рудолф Щайнер на 1 януари 1924 - само един ден след неговото встъпване в длъжността председател на АО. Дотогава той играе ролята само на Учител и идеен вдъхновител! От публикуваната в 45-ти брой на вестник „Антропософски вест“ статия по въпроса става ясно, че отровата е поднесена в чаша чай от човек, който е член на американско братство от т.нар. механически окултизъм. По неговите лични самопризнания целта е не толкова физическата смърт, колкото провокирането на невярни и изкривени свръхсетивни възприятия на Рудолф Щайнер. Това от своя страна би довело до компроментиране на личния му авторитет и цялостно творчество.

Независимо, че Рудолф Щайнер преодолява душевния ефект от отровата, тя изглежда повлиява на и без това разклатеното му здраве, защото точно 9 месеца по-късно, в края на септември 1924, то рязко се влошава. Той заболява от неназована болест, която първоначално прекратява лекционната му дейност, а пет месеца по-късно през февруари 1925, вследствие на увреждания на стомаха, причинява смъртта му. Не е известно в месеците преди смъртта си д-р Щайнер да прави връзка между „болестта“, както я наричат, и въпросното отравяне, но такава явно има. Най-вероятно тя е свързана със съвместяването на двете длъжности: *окултна и светска* в рамките на едно светско общество като антропософското. Това са противоречащите в известен смисъл една на друга длъжности - окултен Учител и светски председател на публично, а не тайно или окултно, както се твърди в записките на Димитър Недков, общество като антропософското. Самият Рудолф Щайнер описва в

лекционния цикъл „Кармични отношения“ как заемането на длъжността председател носи риск от промяна на отношенията на инспириращите го духовни същества към него, което означава, че предприетото от него встъпване в длъжност по време на Коледното събрание през 1923/4 не е съгласувано с тях, а представлява своеволие. Наистина те му прощават и дори – според самия него – засилват откровенията си през следващата година, което води до появата на особено важните лекции от цикъла „Кармични отношения“. Те проследяват поредицата от прераждания на редица видни исторически личности. Съществуват намеци и за такива на неговата собствена. (Виж книгата на Томас Майер „Мисията на Рудолф Щайнер“, изд. „Даскалов“.) Въпросната лежа по механически окултизъм обаче, разглеждайки този акт на Рудолф Щайнер от земна гледна точка, не му прощава, а се възползва от факта, че като окултен Учител се излага на законите на земния свят – неокултното АО и го наказва с посегателство върху душевното му здраве, което в крайна сметка води до физическа смърт. Вероятно това е същата лежа, за която Рудолф Щайнер говори и напразно предупреждава в многобройни свои лекции и която по определен начин е свързана с една от разновидностите на днешното *Свободно масонство*.

Изглежда точно този акт на намеса в живота на Рудолф Щайнер и всичко, произтичащо от него, записките на Димитър Недков определят като разгром на АО. И наистина, останало преждевременно без духовен водач, то търпи редица сътресения от организационен характер, които нелесно преодолява. Стига се до неговото разцепление, продължило десетилетия. За мнозина антропософи като покойния Сергей Прокофиев, преосноваването по време на Коледното събрание е „триумф“ и „ново мистерино начало“, но реално то слага началото на края на неговото същинско, окултно развитие, както и края на живота на Рудолф Щайнер!

Решението на последния да се свърже извън окултно-допустимото със земния свят е *жертва*, която напомня за жертвата на древния тракийски певец, окултен учител и основател на древногръцките мистерии Орфей, който също пристъпва законите на земния или материалния свят, наричан от древните гърци „подземен“, но вместо по-дълбоко съприкосновение с него, какъвто е случаят с Рудолф Щайнер, търси начин да се извиси отвъд. Той цели да възстанови изгубената си връзка с духовния свят чрез повторно посвещение в т.нар. „долни“ мистерии. И в двата случая резултатът е един и същ, а именно смърт, но в единия тя настъпва по „естествен“ начин върху каменното ложе за посвещения, а в другия - по изкуствен, чрез приемането на отрова.

Решението на Рудолф Щайнер да се свърже по-плътено от позволеното с физическия свят в лицето на АО съвсем не е случайно. Външно погледнато, то е продиктувано от неговата неудовлетвореност, защото той го счита за твърде затворено в себе си и залагащо предимно на развитието на вътрешните душевни сили за сметка на външната или *светската* изява. За Рудолф Щайнер последната е особено важна, защото е свързана с неговата световноисторическа мисия, както и тази на кармично свързаната с него душа на д-р Ита Вегман, а именно в поредица от земни възплъщения да

настройва по най-правилен начин душата на човечеството за живот в *земния* свят, в съответствие със закономерностите на духовния. Тя започва още през 3 хилядолетие пр. Христос, когато в лицето на индивидуалностите Гилгамеш (Ита Вегман) и Енкиду (Рудолф Щайнер) са основателите на *първата човешка светска цивилизация* – тази на древен Вавилон. Това става след като Гилгамеш получава бегъл, но достатъчен досег (полу-посвещение) в едно от разклоненията на Хибернийските мистерии в Средна Европа. Така, според Рудолф Щайнер, той е способен да основе по образец начин първата по рода си светска вавилонска култура, която от своя страна позволява на човека правилно да се свърже със законите на земния план. В същата посока е и възплъщението на двамата като Александър Македонски (Ита Вегман) и Аристотел (Рудолф Щайнер) през 4 в. пр.Христос в древна Македония, когато чрез завоевателните походи се разпространяват в целия външен цивилизационен свят плодовете на родената в дълбините на мистериите зряла елинистическа култура. Това отново засяга най-вече светската страна на нещата, а не толкова тази, свързана с мистериите, в които нито той, нито Аристотел е посветен ¹.

Двамата не са посветени и в меродавните за времето манихейски мистерии при прераждането си през 13 в. в лицето на индивидуалностите Тома Аквински (Рудолф Щайнер) и Реджиналдо от Пепирно (Ита Вегман). Тогава те дори спомагат за тяхното изличаване или потъване под повърхността на световното развитие, давайки път на светската култура в лицето на властващата в тогавашния научен свят католическа теология. По този начин подготвят цивилизацията за задаващата се епоха на материализма и интелектуализма, в която живеем понастоящем. Отношението на Рудолф Щайнер към нея личи и от неговата, така да се каже, връзка с „кръга Хелмут фон Молтке“, който е началник на генералния щаб на германската армия в началото на Първата Световна война и според духовно-научните изследвания на Рудолф Щайнер е реинкарнираният през 20 в. римски папа Николай I. С негова помощ през 9 век Светият Дух е отстранен от учението за Трихотомията, което отваря път за навлизането на ариманическите импулси в човешката цивилизация! В резултат на това, както е известно, културата на материализма получава необходим, значителен тласък, а душата на човечеството на Запад се настройва на „земна“, материалистична вълна.

За да компенсира натрупалата се вследствие на това материалистическа карма, папа Николай I се превъплъщава на границата между 19 и 20 век като маршал фон Молтке и неслучайно, заедно с Рудолф Щайнер правят опит да преодолеят последствията от нея, довели до избухването на Първата Световна война. Маршал фон Молтке лично поема отговорността! И съвсем неслучайно в това е замесен Рудолф Щайнер, тъй като носи известна отговорност за състоянието на светската култура на човечеството, иницирана от него в древен Вавилон и кулминараща през 19 век. Затова той, заедно с Хелмут фон Молтке, образно казано, се изправят срещу вълните на човешката материалистическа карма, на чийто гребени от другата страна се носят противодействащите сили в лицето на Католическата църква и

споменатата окултна англо-американска ложа с материалистическа насоченост.

Предимно светската ориентация на световно-историческата мисия на Рудолф Щайнер личи и от факта за неговата принадлежност към течението на Каин, с което той е свързан чрез посветителя си в мистериите на 19 в. Кристиян Розенкройц. Както е известно, последният е инкарнация на легендарния строител на храма на Соломон Хирам, който от своя страна, според масонската Легенда за Храма, е приближен или „чедо“ на Каин. Неговото течение се отличава с подчертан вкус към земния план и всичко, свързано с него в *светско отношение*, за разлика от авелитите на Яхве, които имат по-голям усет и склонност към духовното. Хирам - Кристиян Розенкройц е фактически останалата непозната икона на съвременното масонство, преосновано през 1717 г. в Англия, което той безрезултатно стимулира по различни начини. Една от най-големите световни загадки е и споменатата американска ложа, която се обръща срещу своя Учител, систематически противодействайки му по всевъзможни начини, включително и причинявайки смъртта на неговата дясна ръка през 20 в. Рудолф Щайнер. Неслучайно в едно свое писмо Мария Щайнер казва за антропософите: „Ние сме децата на Каин“.

Така в редица свои земни въплъщения Рудолф Щайнер и Ита Вегман съпровождат развитието на човечеството по неговия инволюционен път на Земята в съответствие с определени прогресивни духовни принципи. В това време светът на древните мистерии отстъпва на заден план². Дватама реално стоят на границата между духовния (мистериен) и недуховния (материалистически) свят и през 20 век отново следват или водят човечеството в неговия път, но в друга плоскост. Този път те имат задачата да спомогнат за одухотворяването на напълно светската материалистическа човешка култура, която повече не заземяват в зависимост от духовните закономерности, а одухотворяват. За целта Рудолф Щайнер е посветен в мистериите на розенкройцерския Свети Граал, което му дава възможността да извлече от духовния свят науката антропософия, която от своя страна, по близък, умствено разбираем за всички хора начин, разкрива основните тайни, пазени някога в кръговете на посветените. Тази наука реално овъншнява мистериите и ги прави достъпни за всички. Тя цели да „мистериализира“ света, с което световно-историческата мисия на Рудолф Щайнер и Ита Вегман кулминира, а човечеството получава шанс да се развие по-нататък в плоскостта на духовността.

В съответствие с всичко това задачата на Рудолф Щайнер през 20 в. не цели локално, а *световно* разпространение на антропософията. За целта не единици, а всички хора или по-точно казано, достатъчно голяма част от тях, трябва да се запознаят с нея, за да може културата да се одухотвори. И средството за нейното външно разпространение е антропософското общество, което не трябва да е тайна или окултна организация, а закономерно изцяло светска. С негова помощ антропософията трябва да достигне до съзнание на хората и да трансформира всички сфери на човешкия живот и по-специално трите основни – политическа, икономическа и духовна. Ето някои недвусмислени изказвания по

този въпрос на Рудолф Щайнер:

„Антропософията трябва да навлезе във всички области на живота. Без антропософска подготовка и без познаване на антропософските принципи за държавниците социалните реформи са невъзможни.“ Събрани Съчинения 93, 11

„Още приживе етерното тяло на голям брой хора ще започне да се разхлабва от физическото. Те неминуемо ще преживеят духовния свят, но ако духовната наука не навлезе в цялата цивилизация, хората ще се отнесат към духовния свят като към фантазия, илюзия и това вече се проявява в безпокойство, неврастения и патологични стресове.“ Лекция от 13.04.08.

„Аз поставих въпроса (за Троицния социален ред, бел. моя.) пред различни хора (на висше правителствено ниво, бел. моя.), с които се срещнах през последните години и говорих за неизбежността на тези движещи социални сили. Казах, че това, което възнамеряваме, е нещо напълно различно от абстрактна програма, която чрез връзката си с движещите сили на историята ще се реализира в света през следващите 20 или 30 години. „Имате избор – така можех да кажа по онова време, защото все още имаше избор, какъвто вече няма – между това да заемете едно рационално отношение и да приемете нещо подобно или да разберете по-късно, че тези неща се случват по най-хаотичния начин чрез катаклизми и революции. Друга алтернатива няма!“ Събрани Съчинения 186, 1

„От 1880 г. в земното съществуване започват да навлизат същества от Вулкан, които носят от духовния свят единното тяло на Духовната наука (антропософията – бел. моя.). Те могат да се задържат при нас при положение, че сме изпълнени с мисълта за тяхното съществуване. Хората не се отнасят добре с тях и ги пренебрегват, а би трябвало да разбират езика им. Те целят превръщането на духовната наука в обществено поведение и действие.“ Лекция от 13.05.1921.

„През Петата епоха социалният живот (на човечеството като цяло, бел. моя.) трябва да се подреди чрез усвояването на Духовната наука. Всяко усилие за неговото подреждане извън сферата на Духовната наука няма да доведе до нищо друго, освен до хаос и радикализъм, които ще причинят нещастия на човечеството. Що се отнася до социалната форма на живота, тази Пета епоха зависи най-вече от Духовната наука.“ Събрани Съчинения 186, 5

Главната задача на антропософското общество през 20 в. е свързана със свеждането на антропософията до съзнанието на всеки човек на земята и предоставянето му на избор между два пътя на развитие: духовен и материалистически. Колкото и странно да звучи обаче, в това отношение то среща големи трудности, имащи общо с неговата прекалена

овътрешност още по времето на Рудолф Щайнер и неспособността му правилно да асимилира и изяви вътрешното съдържание на антропософията. Според него то е недостатъчно ангажирано със световните процеси и явления:

*„Ако поне в нашето собствено движение значителен брой хора можеха наистина да се опитат да проникнат душите си с импулсите, за които говорим (на Троицния социален организъм, бел. моя.), ако можеха само да отклонят вниманието си от абстрактните, фантастичните идеали за човешко щастие, а вместо това да изучат същинските задачи и импулси на нашето време, спрямо които да настроят поведението си, нещо наистина можеше да се постигне.“ 1918 г., **Събрани Съчинения** 186, 6*

*„Може да се каже, че когато сме говорили за Троицния социален организъм, това е било един вид тест да се види, дали михаилистическата мисъл е вече достатъчно силна, за да се почувства как един такъв импулс протича директно от силите, които формират епохата. Това беше тест за човешката душа, дали михаилистическата мисъл е вече достатъчно силна в значителен брой хора. Е, тестът показва негативен резултат! Михаилистическата мисъл не е достатъчно силна дори в малък брой хора, за да се почувства в цялата ѝ формираща епохата сила и мощ. И наистина ще бъде трудно възможно обединението по необходимия начин на човешките души с изначалните формативни сили в името на възхода, докато една такава инспирираща сила, каквато може да проникне михаиловия празник – това означава една нова формираща сила – не се появи от дълбините на езотеричния живот. Ако вместо пасивните членове на антропософското общество, имаше и неколцина активни, тогава щеше да е възможно нещата да се развият по-нататък. От съществена важност е щом антропософското общество получава стимули, неговите членове да участват в това, което произтича от тях. Те може и да съсредоточават разсъдъчните сили на душите си върху това, което става, но душевената им дейност не се свързва с това, което е импулс на епохата. Така не се поставя под съмнение действащия в антропософското движение езотерически импулс, но трябва наистина да се разбере движението на човешката еволюция, как великите движещи сили на световната еволюция не се задвижват по изкуствено-словесен начин, а по съвсем друг.“ Недатирано изказване, публикувано в *Anthropos...**

„Ако бяхме взели вътрешния импулс на това движение наистина сериозно, щяхме да постигнем много. Но това, което се прави в нашите кръгове, най-вероятно не спомага за напредъка към бъдещето, а често го спъва. Трябва са се запитаме защо това е така!“ Лекция от 22.2.1920.

Широко известни са думите на Рудолф Щайнер, че по отношение на световните събития антропософите са като хора, които са се скрили в замък, земите около който горят, а в отчаянието си достига до там, да ги сравни със секта, оградена се със стена от външния свят. (*„Повече не трябва да бъдем секта, оградена се със стена. Трябва да погледнем това, което е около нас и да се научим да го разбираме. Дължни сме да го направим, ако искаме да бъдем верни на движението, към което имаме претенции да принадлежим.“* Събр. Съчин. 198, 3) Това състояние на АО е наистина странно, имайки предвид, че по онова време то се състои почти изцяло от антропософи, които принадлежат към по-земния или земно-прагматическия кръг на аристотелиците. За разлика от тях другата основна група антропософи - т.нар. платоници, не се инкарнират през 20 век и според Р. Щайнер принципно са податливи повече на импулсите на Луцифер, докато аристотелиците - съответно на тези на Ариман, откъдето идва техният „прагматизъм“. Странен факт обаче е, че независимо от своите вродени прагматични качества, последните не са в състояние през 20 в. да представят и проникнат в достатъчна степен външната цивилизация с антропософската духовност, вероятно защото самите те, като цяло, не могат в достатъчна степен вътрешно да я асимилират³. Те са затворена в себе си общност, от която Рудолф Щайнер не чувства достатъчно подкрепа. (Той наистина не е подкрепен нито от липсващите през 20 в. платоници, нито от сродните с тях манихеи, които на едно място в своето творчество слага под общия знаменател „еретици“ и с които Тома Аквински през 13 век е в откровено враждебни отношения, заявени в неговия труд „Сума теологика“). От друга страна е налице съпротивлението, което свикналият с културата на материализма външен свят оказва на новопоявилата се антропософия, оказвано също и от водещи католически и масонски кръгове.

Така Рудолф Щайнер се оказва в изключително затруднена ситуация, в която не е подкрепен достатъчно от своето собствено Общество, което, така да се каже, спи. Това са хора, предимно от групата на аристотелиците, които по времето на Тома Аквински са негови сътрудници, като например Реджиналдо от Пепирно (Ита Вегман) и Алберт Велики (Мария Щайнер). Както казва самият Рудолф Щайнер, хората в АО *„не отклоняват вниманието си от абстрактните, фантастичните идеали за човешко щастие“*, което сякаш е част от материалистическата карма на човечеството, застигаща го в рамките на неговото собствено Общество и която той, също както тази в лицето на събитията от Първата Световна война, трудно преодолява. Накрая през 1923 г. той решава да напусне АО и да ограничи дейността си единствено до тесния кръг на своите най-близки сътрудници. След едно пътуване в Англия обаче през същата година и свръхсетивните опитности, които има там, той размисля и предприема обратната стъпка към още по-дълбоко свързване с АО, заемайки неговия председателски пост с всички произтичащи от това рискове, за които вече стана въпрос. Това явно е последният отчаян опит на Рудолф Щайнер да осъществи докрай своята повтаряща се през вековете световно-историческа мисия да задава благоприятния тон за развитие

на земния свят в съответствие със законите на небесния, на което едно оттегляне само в рамките на затворен, езотеричен кръг не съответства.

През февруари 1924 Рудолф Щайнер създава и замишления езотеричен кръг от приближени ученици, наречен Школа за духовна наука. Той е предвиден да се състои от три класа или степени на развитие, от които успява да се реализира само първият. Преждевременна смърт на Рудолф Щайнер слага край на този проект, както и на интензивната му ангажираност с АО във външен план.

Не е известно в течението на своите земни въплъщения Рудолф Щайнер да има друг опит със създаването и ръководенето на езотерична (мистерийна) институция, каквато на практика е трябвало да бъде антропософската Школа за духовна наука. Това е ангажимент на други, по-тясно свързани с мистериите хора, каквито, например, са платониците и манихеите. Неговите задачи, както става ясно от всичко, казано дотук, са в съвсем друга плоскост, а именно *земната*. Това е изобразено на фреската на италианския художник Рафаело Санти във Ватикана, където е нарисуван той (Аристотел) и Платон. Той е вдясно със син плащ и стои подчертано солидно на земята, с длан, насочена към земния план на зрителя. Главата му е обърната сякаш въпросително към Платон, който от своя страна е по-възрастен и е до, или по-точно казано, малко *зад* него, облечен в контрастиращ червен плащ. Неговата позиция е по-раздвигена в посока назад, а не напред, където е лакътът на Аристотел. С категоричния жест на лявата ръка той сочи нагоре, с което има предвид духовния свят на идеите, а не физическия, към който сочи Аристотел. Заглавието на фреската е условно приетото в изкуствознанието „Атинска школа“, но с него Рудолф Щайнер не е съгласен, вероятно защото не изобразява древна Атина, а принципното взаимодействие между духовния и физическия свят, образи на които са Платон и съответно Аристотел. Дребен, но много важен детайл е този, че жестът с дясната ръка на Аристотел не е категоричен като този на Платон, а е въпросителен и *равновесен* между „земята“ и „небето“. Това показва, че геният на Рафаел, както и свързаното с остатъците от древните мистерии ренесансово изкуство е било наясно с функциите на Аристотел по правилен начин да свързва земния свят с небесния, давайки превес на първия!

***

Всичко, казано тук, показва доколко основателна или неоснователна е тезата за „разгром“ на АО, за която става въпрос в таблета на Димитър Недков. В нея явно има нещо вярно и нейният съставител е напълно наясно с него, както и с другото, което е невярно, но манипулативно поставя в контекста на измисленото и внушено антропософско участие във формирането на хитлеристката окултна идеология. Това има ефект на отблъскване от антропософията и АО,

както и на създаване на впечатлението, че са отживели времето си, което несъмнено е съзнателно търсено и насочено на първо място към средите на Свободното масонство. Авторът на този материал надали е Димитър Недков, за който по-скоро се отнасят думите:

„От средите на идеалистите-мечтатели идват масонските проповедници: тяхната искреност и възторжена убеденост лесно се предават на околната среда, заразяват я; те съставляват истинската защита на масонството; тъй като са идеални, честни и добри, те карат хората да вярват в идеализма, честността и добротата на масонството. Предназначават ги за висшите степени. Някои от тях дори биват привлечени в групите на ръководното невидимо масонство. Групите, до които имат отворен достъп, им изглеждат светая светих, места, където трепти истинската душа на масонството. За масонството

е много важно тези честни хора и проповедници да смятат, че са застанали на върха на цялото масонско здание.“

Крайно интересен е въпросът за истинския произход на тезата, прочетена от Димитър Недков. Имайки предвид неговото пълно опование на масонството, можем да предположим, че тя е масонска, както и че има връзка точно със средата на механичния окултизъм в Америка, допринесла за смъртта на Рудолф Щайнер. Последната несъмнено съществува и до ден днешен и няма как и днес неотклонно да не следи дейността и състоянието на антропософското общество, което погрешно смята за свой противник. Това вероятно има отношение

и към безуспешно повдигнатия през тази година в средите на АО въпрос за състоянието на българската страница за Рудолф Щайнер в Уикипедия, (https://bg.wikipedia.org/wiki/Рудолф_Щайнер). Тя представлява избирателен превод на немския вариант с добавки, които zlepоставят името на Рудолф Щайнер и антропософията като цяло. Особено показателен е уводът, който създава общо впечатление и в края на който се казва следното:

„Макар и популярни сред неговите привърженици, според философа Р. Карол някои от възгледите му се характеризират с посредственост и липса на оригиналност, а трудовете му по земеделие (и предложеното от него „биодинамично земеделие“) са псевдонаучни.“

По-нататък текстът е избирателно преведен, допълнен манипулативно и представящ Рудолф Щайнер в неблагоприятна и отблъскваща светлина, наблюдайки на маловажни неща като двата му брака и отблъскващи намеци, че е беден и дори глупав:

„роден в бедно семейство.“ (...) „след основното училище, благодарение на стипендията, която получава..“ „през 1883 г. по финансови причини

Щайнер е принуден да прекрати следването си, като по същата причина не успява и да се дипломира.” (...) „едва през 1891 г. в Университета Рос-ток Рудолф Щайнер защитава докторска титла по философия...”

„Когато през 1902 г. се основава Немската секция на Теософското общество, немските теософи не успяват да се обединят зад една кандидатура на председател. Рудолф Щайнер е компромисен избор.”

Не е пропусната и широко разпространената на Запад манипулативна теза за „расистките” възгледи на Р. Щайнер: „Съветът на Валдорфските училища, които Щайнер теоритизира, признават за расистки възгледите в творчеството на Щайнер, като се отричат от тях.”

***

Освен всичко друго, това повдига и тясно свързания с темата въпрос за дългоочакваното бъдещо взаимодействие между теченията на платониците и аристотелиците, което вече трябва да е налице. Първите, както е известно, не взимат никакво участие в развоя на земните събития от 13 в. насам (т.е. по времето на материалистическия прогрес), а по определени и добре познати причини, на които тук няма да се спираме, не успяват да осъществят и планираното в началото на 20-ти век въплъщение на земята. Втори опит за такова въплъщение е договорен между двете групи за края на същия век, когато, според Р.Щайнер: *„в зависимост от тази договореност от АО трябва да произлезе нещо с кулминация в края на 20 в. Защото над него пърха една съдба – мнозина от тези, които са в него, трябва да слязат отново на земята в края на 20 в., но заедно с ръководителите от Шартр. Ако цивилизацията не изпадне в абсолютен упадък в края на 20 в., платониците от Шартр и аристотелиците, които трябва да се появят след тях, ще работят заедно. (...) За да стане това възможно, хората не трябва да проиграват шансовете си. Днес всичко обаче зависи от свободната воля и от това, дали двете групи ще могат да слязат, за да може културата през 20 в. отново да се одухотвори.”* (18 юли, Арнем, Холандия)

Откъсът е от предпоследната лекция от цикъла „Кармични отношения”, където се говори за бъдещата евентуална среща и взаимодействие между двете въпросни, противоположни до голяма степен течения. В него отново изрично става въпрос за културата на човечеството като цяло и нейното евентуално одухотворяване в края на 20 в., за избора и желанието на човечеството да се одухотвори в лицето на достатъчно голям брой свои представители. Важното обаче е не поединичното, а всеобщото одухотворяване на цивилизацията чрез антропософията. Не само отделни, изолирани антропософски и други подобни общности и групи трябва да приемат антропософията като основен ръководен принцип, а човечеството като цяло, което ще позволи на платониците да се инкарнират. Ако това не стане, инкарнирането им няма да има смисъл и те няма да могат да го осъществят. Става въпрос за спасението на настоящата човешка култура като цяло, което не е неминуемо и неизбежно, както си мислят

някои. За него на земята спомагат последните останали аристотелици в края на 20 в. и при успех те предават щафетата на своите събратя платоници, които физически не са виждали от хилядолетия. С други думи, времето на аристотелиците, започнало със срещата на Аристотел с Платон в древна Атина, изтича в края на 20 в., когато трябва да настъпи нова световна ера. Тя обаче е изцяло зависима от свободната воля на човечеството да добави към своите, свързани с материалния свят физически интереси такива, проникващи и съобразяващи се с духовния свят. До края на 20 в. на външно, институционално ниво то трябва да започне съзнателно да свързва тези два свята в едно или така да се каже, да се „мистеризира” по естествен начин! Това ще накара и предостави възможност на духовно изтънчените, развити и традиционно свързани с мистериите школи платоници да поемат по-нататъшното негово ръководство в условията на одухотворената външна материалистическа култура. В противен случай всичко ще продължи, както си е било досега. Това, разбира се, е неразривно свързано с установяването на Тричлениния социален ред.

Мартин Атанасов

Бележки:

1. Отказът на посвещение и посегателството на Гилгамеш срещу „долните” мистерии на Ищар, както и посвещението на двамата по-късно в „горните” мистерии на Артемида в Ефес са част от подготовката им за осъществяване на мисията им да развият земния план в хармония с духовния.
2. Един от многото признаци за това е и фактът, че храмът в Ефес изгаря в деня на раждането на Александър Македонски.
3. Невъзможността за асимилирането на антропософията в средите на АО по света и у нас например се изразява в прокрадането на мисълта, че нейната истинска реализация се състои най-вече в „практическото” ѝ приложение във външните сфери на живота като педагогика, земеделие и пр. Там обаче като правило никой не се занимава повече с нея, както по света, така и у нас. Като цяло, вече дори не се допуска, че тя може да има свои собствени, научни или мистериини аспекти и пътища на развитие, заради което Рудолф Щайнер я нарича „наука на посвещението”.
4. Ето точните думи: *„Виждаме как след 9-то столетие (богомилството се заражда по това време, бел. моя.) на Земята слизат духове, които са платонически устроени, платонически ориентирани. И това са тези, които през Средновековието са продължителите на едно учение, което официалното християнство, официалният католицизъм, счита за еретическо, което обаче е по-истинското християнско учение. Индивидуалностите - продължители на християнския аристотелизъм, остават първоначално в духовния свят, защото според дадените възможности за развитието през 9-то, 10-то, 11-то, 12-то столетие това духовно течение няма как истински да се свър-*

же с другото. Напротив, бихме могли да кажем, че в определени духовни области по-интензивно могат да се развиват особено тези, които са платонически настроени. Във все повече и повече разпространяващото се официално католически оцветено християнство тук-там се откриват личности, които продължават традицията на мистериите в школи и просветляват християнството с древните традиции на мистериите. И един такъв център, в който накрая всичко това се влива като продължение на такива традиции е този, който често споменавам в последно време, а именно изцяло духовната школа от Шартр, в която действат духове като Бернардус Силвестрис, Аланус аб Инсулис и други." Събр. Съч. 238

5. Думите са взети от забележително проникновената първа част на написаната в началото на 20 в. книга „Тайната

сила на масонството” от Ал. Селянинов (изд. ИКС, София, 1994). Неин недостатък в следващите части е смесването на масонство, еврейство и манихейство.

6. Според едно сведение на близкия до Рудолф Щайнер д-р Йоханес Валтер Щайн, в края на века, за да могат платониците да се преродят, аристотелиците ще им отстъпят и предоставят своите физически тела: „В края на века инкарнирането ще бъде по-лесно, защото ще бъде налице аристотелическата склонност към образуване на физическо тяло и платоническата воля за неговото обладаване. Това е значението на изпращането на учениците на Христос по двойки в света, което според думите на Рудолф Щайнер, означава, че хората ще станат по-неегоистични и ще започнат да създават тела, които други ще използват.” Списание „Golden Blade”, бр.43, 1991г.

ОТЗВУК ОТ ЛЯТОТО

ВЗАИМНОТО РАЗБИРАТЕЛСТВО МЕЖДУ ЧОВЕШКИТЕ СЪЩЕСТВА КАТО ПЪТ КЪМ МЕЖДУНАРОДНО РАЗБИРАТЕЛСТВО

Конференция „ Душата на Европа” Финландия - Лаhti, 28-31 юли 2016 г.

Конференцията „ Душата на Европа” се състоя за 7-ми път във Финландия.

През тези 11 години, започвайки от Амстердам през 2005 г, тя премина през Будапеща, Прага, Гданск, Варна, Симерия. Вдъхновяващият импулс за последните две от тях намираме в българската инициатива през 2014 г., която беше мост както в пространството запад – изток, така и във времето - от мистериите на миналото - към бъдещето.

Както поради сериозното присъствие и участие на финландската група в България, така и заради близките отношения с финландски приятели и колеги, чувствах духовното задължение не само да върна приятелския жест, но и да се запозная с тази страна. И, разбира се, да продължим импулса за бъдещето.

Хелзинки ме посрещна слънчев и свеж, след жегите в София. Руското и шведско присъствие и сега бяха осезаеми- след 6 века шведско и 1 век руско владичество.

Надписите - на фински и шведски, коли и камиони - само на марката Волво, а паметниците и улиците носеха името на император Александър Втори и Александра. Разходката с корабче до близкия остров, късният залез на морската тераса и летящите с балони над нас внасяха усещането за спокойствие и сигурност. На другия ден поех към Лаhti, намиращ се на около 100-на км на север, а на 10 км от него се намираще антропософското селище Силвия Коти. Слизайки от автобуса на междуселския път, една кола спря срещу мен

- Лена Вестергреен и Гудрун Крон. Двете дами се зарадваха на случайната среща и ме закараха до главния организатор - човекът-оркестър Ханс Хаслер. Той вършеше сам всичко регистрираше, настаняваше, направи музикалното встъпление на виолончело, превеждаше на руски, финландски, изнасяше лекции, водеше група. На следващата вечер щеше да бъде откриването, но разговорите и срещите вече бяха в пълен ход. Руската група беше внушителна, между тях Юрий - мой приятел и колега от 2003 г.

Сутринта след евритмията, заедно с руските приятели и една по-голяма група, поехме на четири часова разходка с кораб по езерата- от Лаhti до Хейнола. Съзерцаването на големите водни маси, зелените гори и природните им духове, беше съчетавано с множество одухотворяващи разговори.

Конференцията беше тематично повлияна от последните събития

- бежанска вълна, тероризъм и военни конфликти, довели до рани в душата на Европа и криза в ЕС.

Нейната цел бе да предложи начини и средства, изхождащи от духовната наука за преодоляването на тези деструктивни ситуации. Гералд Хафнер, новият лидер на социалната секция на Гьотеанума, бивш депутат в немския и европейския парламент, представи ситуацията в света. Валфдорфски възпитаник, един от основателите на Зелената партия в Германия, той защити тричленния социален организъм като единствено решение на проблема. Финландски

Антропософското селище Силвия Коти

университетски преподавател цитира актуални социални автори, припознаващи духовното познание и акцентира върху асоциалните прояви и антисоциални решения в обществото. Останалите лектори- Ханс Хаслер, Лена Вестергреен, Джоун Слий раглеждаха отношенията на човека със света, от разбирането на междучовешките отношения до осъзнаването на международните противоречия. След всяка лекция се оформяха множество групи от 6-7 човека, които изразяваха своите мнения по въпросите. Всички участваха много активно и непринудено.

Една вечер Сейа Цимерман, която познава добре моя подход, ме попита: „Успя ли днес да си кажеш словото?“, а един следобед гостувах на нея и Петер в дома им, в близост до 3 езера, където Сергей Прокофиев е обичал да гребе. Отбелязахме 2-те години от кончината му.

В групата на Джоун Слий се упражнявахме в развитие на емпатия, на интерес към другия, с честа смяна на събеседниците. В последната лекция Сейа показва духовната

основа на Аза и Съзнателната душа и тяхното значение в човешките взаимоотношения.

Все още твърде малко хора осъзнават необходимостта от духовно познание за човека и обществото. Само то може да помогне в разбирането на човешките души и отношенията в обществото. Това е и пътят към преодоляване на конфликти.

През 2017 г. Финландия ще отбележи своята 100 годишна свобода, а Украйна ще се опита да организира този форум, ако на източния фронт е спокойно....

Обратният път преминаваше през Берлин. Няколко километра от запад на изток през Бранденбургската врата оживиха спомени и събития - 55 г. от издигането на Берлинската стена, почти 27 г. от събарянето ѝ и 29 г от призова на американския президент: „Мистър Горбачов, кога ще отворите тази врата?“

Трайчо Франгов

СВРЪХСЕТИВНОТО ВЪЗПРИЯТИЕ

Сврѣхсетивните възприятия са степен и стъпало от духовното развитие на осъзнатото ученичество. Знаем от Антропософията, че атавистичното ясновидство е отминал етап от заложибите в човешкото същество, което развива своята конституция по посока на прибиране на етерното тяло все по-навътре във физическото, до пълното им сцепление. Това е закономерен етап, който настъпва именно поради задачите на бъдещето, които човекът осъзнато трябва да развива - ясновидство, което да бъде с цел не само изучаване, разбиране, но и взаимовръзка по нов начин с Духовния свят и Духовните йерархии. Нужно е етерно да излезем от себе си по такъв начин, че да черпим сили от етерния свят, без да губим физическата си плътност и заземеност - поне на този етап.

Рудолф Щайнер говори за трите степени в ученичеството - имагинация, инспирация и интуиция. Тези три стъпки се развиват с години, благодарение на много дейности, които човек може да практикува осъзнато: задълбочено и ритмично четене на лекциите на Щайнер, тъй като те самите са носители на възможността вътре в нас душата да се одухотворява и развива; изкуствата, които изцяло се опират на антропософската визия за човешкото същество; медитациите върху определени мантри и посвещенчески стихове, които Щайнер дава и т.н.

В началото на юни, както знаете, имаше открита лекция на Франк Бурдих на тема „Сврѣхсетивното възприятие“. След тази лекционна вечер, в следващите два дни – събота и неделя, част от участниците продължихме със семинар. Имаше хора, които искаха, но не успяха да дойдат. Бих искала да споделя няколко думи за личните си опитности, преживявания и размисли от това двудневно индивидуално и групово взаимодействие. По принцип, знаете, душата обработва преживяното и има нужда от време за това.

Разбира се, не е изненадващо, че за обявената безплатна лекция залата беше пълна, а за самия семинар оста-

наха около една трета от хората. И не смятам, че причината е в таксата, която всъщност е смешно ниска в сравнение със западните стандарти, но пък болезнено висока за българските. Въпреки това съм сигурна, че ако пътят на един човек включва присъствие на този семинар, дори и с празен джоб, той щеше да се окаже на нужното място и нещата щяха да се случат.

Защо мисля, че причината да проявят интерес към семинара по-малко хора не беше само финансова? Защото самата тема е много особена – установяване на връзка и отношения с един свят, който съществува, макар и невидим, действа около нас, подкрепя растителния свят, подкрепя природния свят като цяло, и в крайна сметка е едно продължение на сврѣхсетивните светове тук, на Земята. Дори в моя дом реагираха с полушеговита усмивка: „Ей, какви са тези семинари в парковете – да не би да слушате как растат дърветата?!“ Аз не се впрягам, и аз отговарям полушеговито: „Не само ги слушаме, но и им помагаме да растат щастливи!“

В двудневната си работа с нас Франк Бурдих представи една стройна система от методи и подходи за установяване на връзка с елементалните същества – на теоретично и на практическо ниво. Всеки от нас имаше различни опитности, някои нямаха никакви и за първи път имаха възможността да придобият. Голяма част от работата и упражненията ни беше в прекрасния парк зад х-л „Хилтън“, където има разположени вълшебни места. Практическата работа беше насочена в няколко направления: установихме, че ние хората пренасяме нашето емоционално състояние върху предмети, с които си служим; установихме, че съседът ни носи различно или същото като нашето емоционално състояние по предмет, който е бил в него и ние можем да изследваме с ръцете си; установихме в различни по потенция ампули с искадор какво емоционално съдържание излъчват и как то ни въздейства. Франк Бурдих споделяше с нас дългогодишния си изследователски опит, без резерви. Имаше и редица

интересни въпроси към него.

В парка правихме редица упражнения, с които всеки от нас се опита да установи връзка с два вида елементални същества – гноми и силфи; също със съществото, което отговаря за цялостните процеси на едно дърво; със съществото-ангел на цялата околност; със съществото, което е свързано с Христовия импулс, според Р.Щайнер... Запознахме се с цялостната етерна и астрална структура на едно дърво, която е плод не само на неговата същност, но и на всички онези невидими за човешкия сетивен поглед същества, които работят около него и спомагат за неговата жизненост. Всеки един от нас виждаше, чувстваше и усещаше различни неща. Възможно е това да породило много въпроси, неясноти, дори напрежение в някои от участниците. Ценното в такъв момент на различия е човек да се отпусне от собствените си очаквания, от субективните си нагласи или от вече изградените застинали мисловни конструкции в главата си и да се опита с дистанцирана обективност да се взре и усети цялата ситуация, атмосфера, нужди, и своето място точно в този момент, сред тези хора. Както сподели един наш приятел, завършил ритмичен масаж по Ита Вегман, в групата във фейсбук „Антропософията – път на познание и живот“: „Съществата от по тънките нива имат по-пластична форма и се променят обикновено според нивото на съзнание на наблюдателя. Затова едни могат да ги видят като джуджета, а други - като кълбета.“

Ценното за мен беше, че попадайки в тази група автоматично отпадна притеснението какво ще кажеш, какво ще си помислят другите. Познавах повечето хора, а „непознатите“ не ми изглеждаха толкова непознати. Човек попада в точния момент, на точното място, сред точните хора, за точните уроци, които са му нужни. Аз имах вече опит в тази област. Но признавам, че имах известни резерви изобщо за това, че човек може да „преподава“ свръхсетивно възприятие. Също така моят опит и разбиране не се покриваха с разбирането на лектора, че в точно определен момент, на точно определено място, ние можем да се свържем с дадено същество по медитативен начин. Елементалните същества са с хиляди навсякъде и не виждах начин да ги „стопирам“ и „чувствам“ само и единствено в дадения момент, на посоченото място. Но може би за целта на самите упражнения, за нивото на опитност на определени участници, именно това беше нужно и Франк го знаеше. Тези упражнения бяха посока, ориентир за нашата работа напред, един начин сетивата на част от участниците да заработят. Всъщност нещата трябваше да се разграничат – онова, за което идеше реч имаше за цел да покаже реални пътища за връзка с елементалните същества, което макар и свръхсетивно по своя характер, беше диференцирано от т.нар. степени на свръхсетивно възприятие в Духовния свят. Те са основни стъпки в духовното ученичество, според Щайнер – имагинация, инспирация и интуиция. Имаше и разграничение с т.нар. „Гьотеанистичен подход“.

Аз не виждам цветовете на астралната аура, нито самите творещи същества, но усещам енергиите. Това съм установила в годините. Връзката със силфите, ундините и саламандрите ми е някак по-лесна, докато към гномите съм понесетивна, дори си признавам, че чувствам лека антипатия

към тях. Научих, че злосторните гноми в много от приказките и до днес са с необяснимо поведение за изследователите. Елементалните същества са под прякото ръководство на Висшите йерархии, така че реално няма обяснение защо има редица приказни гноми, които се държат безобразно. Също така се потвърди и мое размишление, че човекът със своята астралност, когато е силна и целенасочена, може да влияе както благотворно, така и злосторно върху елементалните същества, дори да ги организира за природно бедствие – това е изключително опасно явление, но е възможно. Научих, че елементалните същества обичат поезията и нежните песни. С един приятел намерихме прекрасно и хармонично дърво, със свое лице и излъчване, между меки и заоблени хълмове. Бих го нарекла – изключително нежно и женствено място. Няколко пъти вече посещавам това място и последния път, за моя голяма изненада, две млади майки, седнали на хълма, кърмеха бебетата си на фона на залязващото слънце. Прекрасна гледка!

Преживяното в тези два дни ми помогна да си обясня мои собствени опитности, да успея да ги вербализирам и изведа по осъзнат начин извън себе си, да ги споделя, да ги видя в рамката на обяснителна структура. Това беше като „свервяване на часовника“.

Разбира се, когато човек върви през света, в своето ежедневие, той не може непрекъснато да се вглежда с душевните си сетива, в медитационна атмосфера, и да изследва непрестанно свръхсетивните нива на света наоколо. Поне за мен, която съм изключително креативен и съзрателен човек, има моменти и моменти: в един момент е нужно да бъда в ежедневието свят изцяло с физическите си сетива, а в друг момент – да се отдам на връзката си със света, за който душевните ми сетива се отварят и развиват.

Част от участниците в семинара изявиха желание тези срещи да продължат. Моето предложение към Франк беше да продължим с изследването на саламандрите и ундините, с които на този семинар не работихме, и ако е възможно това да се случи на морския бряг.

Елементалните същества са естественото „продължение“ тук, на Земята, на висшите Духовни йерархии. Изключително важна е връзката, която човек осъзнато прави с тях в живота си. Защото, според Щайнер, по този начин ние издигаме тези същества на по-висок етап от развитието им.

Лично за себе си онова, което съм почувствала е, че тези същества ни дават много, чрез това, че изобщо осъзнаваме тяхното съществуване, чувстваме ги, живеем сред тях, и те сред нас, усещаме ги във внезапно завъртялата се вихрушка от сухи есенни листа, или в клокоченето на горския поток, или във внезапно лумналия огън... Те имат безкрайно много проявления! Осъзнатият ни допир с тях ни дава огромно богатство от преживявания и нови просветления за света, в който живеем. Онова, което ние можем да направим за тях, е да ги подкрепим в умовете и сърцата си с добро и признателно чувство.

Дорина Василева

МЕДИЦИНСКИ СЕМИНАР С Д-Р ОЛАФ КООБ

Юли, 2016

На 3.7. след завършването на семинара, група приятели обядвахме заедно с д-р Олаф Кооб. Леко уморен, той се обърна към мен с молба да разкажа „онази история“. „Онази история“ преминаваше като една нишка в нашите срещи през годините...

През лятото на 2001 г. беше неговият първи семинар по антропософска медицина в България, София. Говореше за 4-те кардинални органа и техните функции в човешкото тяло. На една от вечерите му споделих една моя духовна опитност и изживяване.

През късната есен на 2014 г. разговаряхме дълго в Берлин, в кафене на Унтер ден Линден, подготвяйки неговото гостуване у нас през 2015. Попита ме: „Би ли ми разказал „онази история“?“ Да, историята беше невероятна. Старо и Новозаветна. И може да се разкаже само на един събеседник.

С издаването на няколко книги на д-р Кооб в България, интересът към антропософската медицина нарастна. След семинара през 2015 г., като една необходимост дойде и тазгодишният семинар, както и последващото гостуване на д-р Кооб в Пловдив и Стара Загора.

В началото, по традиция направих въведение в антропософската медицина и представяне на лектора. Описах състоянието на съвременната медицина. Бързото развитие на модерните диагностични методи остава само на физическо ниво и ясно контрастира на бавния темп на разбирането на цялостния човек, на неговите душевни и духовни аспекти. Тази дисхармония ще продължава и в бъдеще. Съвременната наука не може и не иска да направи крачка към духовното. Връзката с Космоса и неговите духовни въздействия могат да бъдат определяни чрез принципите на дванадесетичността, седмортността, троичността. Достигаме до единицата, която е Азът. Чрез силата на духовното познание, той може да извърви обратно пътя към 3, 7, 12.

Д-р Кооб продължи темата, описвайки всички аспекти на тези числа. После премина към познанието за 4-те елемента. Изтъкна значението на топлината и полярността в

ритмичната система между най-топлия и най-студения орган - сърцето и белия дроб.

Продължи с 4-те кардинални органа и техните отношения, както с останалите, така и с определени душевни състояния. Анализира връзката между белия дроб, дебелия черво и чувството тъга, черния дроб, жлъчния мехур и гнева, бъбреците, пикочния мехур и страха, сърцето, тънкото черво и радостта. Изтъкна полярността между сърцето и мозъка, подобно на синтеза и анализа. Далакът остава все още загадка за модерната медицина, но връзката му със Сатурн, Кронос, оловото, с процесите на спомняне и индивидуализация определя истинското му място, както и значението му за ритъма на хранене и неговото спазване. Запазването на нашите граници със света и чувството на идентичност са свързани с процесите на оловото и силиция. Юпитер, калаят и черният дроб поддържат съотношенията между течното и твърдото в организма. Венера, медта и бъбреците отразяват емоционалното и душевно състояние. Марс, желязото и жлъчката ни помагат за нашата добра инкарнираност и сила. Меркурий, живакът и белият дроб способстват за движението на течностите в тялото. Луната, среброто и размножителните органи са свързани с възпаленията и растежа. Слънцето, златото и сърцето регулират и хармонизират повечето функции.

Наред със 7-те планети, 7-те процеса и органа, д-р Кооб описа и 7-те жлези с вътрешна секреция - епифиза, хипофиза, щитовидна и паращитовидни жлези, тимус, надбъбречни и полови жлези. Между известното и непознатото, видимото и окултното, търсим връзката със 7-те чакри, както и отношенията с астралното и етерното тяло.

Темите засягат будност и сън, състояния на съзнание - то, памет и Азовост.

Всеки от участниците осъзнава своето ниво на познание и усилията, които трябва да направи по пътя на себепознанието. Завършваме с благодарност и признателност към лектора, който сподели с нас опита и мъдростта си.

Т. Франгов

КОГАТО СЕ ОТКЛЮЧИ ЕДНА ВРАТА, СЛЕД НЕЯ СЕ ОТКЛЮЧВАТ ДРУГИ

В Египет троичността е стара мистериозна мъдрост - полярните принципи на Изида и Озирис, а Хорос е свързващото звено между тях двамата. В християнството говорим за Света Троица. И това е голямата разлика с исляма. Там има само една Божественост, наречена Аллах, а символът е Луната. А при нас, в християнството, символът е Слънцето. И разбираме Божествеността, само ако я разглеждаме като Троичност. По същия начин ще разберем човека, само ако го разгледаме като Троичност. Той е едно цяло, но разделено на три.

Д-р Олаф Кооб – София, 2015 г.

На хора, които нямат абсолютно никакво понятие за това и са пълни скептици, когато говорим за троичността на човека и че той е едно цяло, им казвам: „Добре, погледнете тази древна скала, гранитът. Тя е много стара скала, която се състои от 3 различни части: кварц, слюда и фелдшпати. Гранитът също има троичност. И това са много различни съставки в него, но гранитът е едно цяло. И те се съгласяват с това.“

Това, което ще кажа, може би го знаете, но да го повтора. Може да се каже, че това в антропософската меди-

цина е ключът, както за терапията, така и за диагностика. И от приказките знаем, че когато се отключи една врата, след нея се отключват и другите. Това е първата врата. Сега аз ще използвам алхимичните понятия. Знаело се е в древността, че в горната част на човека има области, където са намалени жизнените сили. Там се получава втвърдяване и се отива към минералното. А днес бихме казали, че тук горе има „огледало”, т.е. Духовното е отвън. Тук има един процес, който наричаме сол.

Тези сетивни органи, които имаме, това е физическият апарат на човека. В областта на веществообмена действа това, което алхимиците наричат сулфур. И процесите са свързани с топлина, обновяване, разтваряне и дори растеж. И тук се срещат най-много злокачествени образувания, различните видове рак – във веществообмена. Сулфурът и солта са две противоположности. Между тези екстремни сили е необходимо равновесие. Светът е изграден от полярности. Жената и мъжът са полярности, но е необходим мост между тях. Жената възприема света по друг начин, нейната конституция е съвсем друга, т.е. трябва да има нещо трето. От духовно-душевното в телесното идва третото и това е детето. В Германия, когато детето си тръгне, в дома идва домашният любимец, най-често куче.

Третото е наречено от алхимиците меркур. Рудолф Щайнер нарича едната част нервно-сетивна система, другата - системата на веществообмена и третата - система на крайниците. И нещо още към това: Нервно-сетивната дейност я откриваме в целия организъм. Дори и чревният тракт има „мозък”, който не може да бъде сравнен с другия мозък. Веществообменът също го намираме в целия организъм. Разбира се, той е много минимален в мозъка. Наричаме го нервно - трансмитер. Ако имаме прекалено голям веществообмен в мозъка, и особено от вещество, което 90% се образува в червата, това е серотонинът. И тогава ние се разболяваме. Нещо, което е нормално в едната област, като се развива в друга, става ненормално. И това го наричаме мигрена. Хомеопатите, както и антропософските лекари знаят това и лекуват жлъчката и панкреаса. Класическата медицина дава таблетки против главоболие - (болкоуспокояващи) или серотонинови блокери. Понякога от тях има смисъл, но това е едно симптоматично лечение.

От троичността можем да открием съвсем нови закономерности при човека. И сега имаме прекрасната възможност да разширим хомеопатията, тъй като знаем от Рудолф Щайнер, че в природата, в растителното царство също има една троичност. Но тя е в обратния смисъл на думата: цветенцата, импулсът на сулфур се образува в растението от топлина. Там става размножаването, образуват се аромати-

те и това, всъщност е веществообменът. В корените се минерализира. А в средната част, където са стъблото, листата, където става дишането на растението, това е ритмичната му част. И накрая казваме, че ако следваме ботаника, ще видим, че най-важните лечебни растения не са хармонични. Те

Бял имел

или прекалено развиват цветовете си, или листата, или корените. Точно чрез този едностранен принцип можем да уравним болестите.

Най-екстремното растение дори не стига до Земята. И това е белият имел. То е много зелено, има много хлорофил в него. А хлорофилът е носител на светлина, на магнезий, освен това съдържа много фосфор. Белият имел изобщо не се интересува от земния ритъм. Цъфти много

късно през есента, а през зимата ражда плодове. И Рудолф Щайнер дава белия имел като основно средство срещу рака.

Днес нашите колеги, антропософските лекари изследват едно друго растение, което Рудолф Щайнер също дава и което има много важна роля в терапията на рака, особено при рак на лимфата: това е черният кукуряк. Виждали ли сте това растение тук, то също цъфти през зимата?

Това повторение трябваше да го направя, за да опознаете ключа към антропософската медицина. Донесъл съм едни малки изображения, които доказват по какъв начин Космосът оказва влияние на Земята. Има статистика върху активността на слънчевите петна. Те се появяват усилено

Черен кукуряк

през един ритъм от 11 години. Слънцето, също като сърцето, пулсира. То се разширява, това е короната му, след което се събира и става материално, т.е. образува тъмни петна. В продължение на много години са правени изследвания на инфлуенцата, на грипните епидемии, които винаги са свързани с активността на слънчевите петна. Между тях има директна зависимост.

Дори и да знаем тези неща, винаги е добре да ги държим будни в съзнанието си. Сега могат да възникнат и да бъдат поставени много въпроси. Например: По какъв начин си взаимодействат помежду си органите? Мозъкът е едностранен, т.е. създаден е само от нервни клетки. Черният дроб е само веществообмен. В черния дроб няма нервни клетки. Каква е връзката между мозъка и черния дроб? И ако знаем тези зависимости, можем да лекуваме. И затова китайците говорят за органи семейства. И аз намирам това за прекрасен образ. Защото, когато в едно семейство се появят проблеми, то тогава няма как да разглеждаме хората изолирано, поотделно. Разглеждаме връзката баща-син и тогава може да се направи семейна терапия.

СЕМИНАР ПО ВАЛДОРФСКА ПЕДАГОГИКА

08 – 12 август 2016 г.

Творчество и креативност в грижата за децата

По инициатива на сдружение „Приятел на валдорфската педагогика“ на 8 август в София беше открит валдорфски семинар, на който бяха представени резултатите от проведените досега валдорфски обучения в България. Основен лектор на семинара бе добре познатата на българската валдорфска общност немска преподавателка Шейда Айсъл, член на немската педагогическа секция, популярен лектор на международни семинари и ръководител на международен проект за България. Семинарът беше посетен от учители и родители от цялата страна, повечето от които млади носители на валдорфската идея и активно практикуващи педагози. Те имаха възможност да се запознаят с гостуващия за първи път в България международен лектор Филип Ройбке, дългогодишен валдорфски педагог, член на координационната група на Международната асоциация на валдорфските детски градини, в която е ангажиран с комуникациите и обученията. Особен интерес предизвикаха неговите лекции „Значението на свободната игра“, „Как можем да осъществим нашите идеали в социалната и икономическа действителност“ и „Да помогнем на децата да развият пълна с фантазия игра“, както и всички негови указания за работа с музика и изкуство. Паралелно с неговата работна група се провеждаше и арттерапевтичната работа, ръководена от Вихра Бояджиева. След изслушването на основната лекция за деня, участниците в семинара имаха възможност да се включат по свой избор в различни работни групи. Една от най-активно посещаваните беше дискуссионната група, която работеше по темата „Организиране на обученията и подпомагане на валдорфските инициативи“. В тази работна група беше обсъден въпросът за административното представяне на валдорфската педагогика с цел добиване на статут на иновативна институция и нейната реализация в съгласие с проведеното проучване в Германия. Представен бе и новоприетият закон за образованието в България, както и четирите изисквания, при изпълнението на които институциите могат да бъдат признати за иновативни. Изслушани бяха мнения, предложения, съобщения и въпроси на различни участници. Отбеляза се, че при първия валдорфски семинар шестдесет души са започнали обучението си, завършили са го тридесет от тях, а с реално практикуване в детска градина и училище са се ангажирали четири дипломирани преподаватели. Една от тях - Ваня Митинска - ще бъде назначена за директор на частно СОУ „Николай Райнов“.

Сдружение „Училище за нашите деца“ с нестопанска цел за обществена полза, съвместно със сдружение „Приятел на валдорфската педагогика“, би искало да разработи следните проекти: тригодишно обучение по валдорфска педагогика (от лятото на 2017 г.) за деца от 3 до 18

години, които да включва стажове, менторство и учебни групи, както и учредяване на национална асоциация на валдорфските инициативи, която да стане член на международните валдорфски организации. В процеса на обсъждането се изясни, че е създадена организационна група за провеждане на тригодишното обучение в широк състав, който включва специалисти педагози и доброволци. Организационната група има ядро, състоящо се от един педагогически координатор за учителите в предучилищния етап на образованието, един педагогически координатор за учителите в училищния етап на образованието и един административен координатор. В зависимост от задачите, ядрото ги разпределя между всички, които имат желание да участват, а педагогическите координатори следят за изпълнението на предвидените цели на обучението. Например: дали всички теми, включени в програмата на обучението, са разгледани, дали студентите получават индивидуални задачи навреме, дали действително имат грижата да работят самостоятелно и дали опитът се обменя. Ако някой студент има проблем, се обръща към

тях. Педагогическите координатори вземат решение за изискванията, на които трябва да отговарят студентите в края на обучението, за да могат да завършат успешно, в съответствие с изискванията на международните организации. ЧАО „Николай Райнов“ и СУНД са в първоначална фаза от разработването на иновативна програма за представяне в МОН със съдействието на Кристоф

Йонахсен от ИАО. Предполага се, че в следващия етап от подготовката може да се създаде експертна група, която да обедини усилията на всички валдорфски инициативни групи в страната. Засега, по данни на сдружение „Приятел на Валдорфската педагогика“, желание за обучение са изявило дванадесет детски учители. По предварителни данни от запитвания и проведени събития като отворени врати в училището, едnodневни семинари, форуми, публични лекции на холандския ментор на училището Ян Нет и Кристоф Йонахсен от ИАО, който посети България два пъти през изминалата учебна година, в едно тригодишно обучение по валдорфска педагогика биха участвали 40 души от страната. Направени са запитвания и от съседни държави – Сърбия и Македония. Антропософското познание за развитието на детето, някои изкуства и сръчности могат да се изучават заедно. Това се отнася за евритмията, гимнастиката и пеенето. Някои от тях, обаче, са твърде специфични за различните етапи. Професионалните и социалните аспекти са различни и се изучават поотделно. Специфичните знания и умения се получават и изучават поотделно също и от учителите в предучилищния и училищния етап.

Тези, както и много други интересни размисли, съобщения и препоръки бяха разгледани в дискуссионната група, ръ-

ководена от Филип Ройбке. Паралелно с тази работна група се провеждаше и арттерапевтичното обучение на Вихра Бояджиева. Учасниците споделиха, че истински дълбокото осмисляне на знанията, дошли от валфорските лекции, е било постигнато с помощта на работата с изкуство. Избраните теми са се оказали толкова полезни за индивидуалната вътрешна работа на всеки от тях, че те биха искали да продължат, осъзнаваната, че заниманията с арттерапия са необходими и определящи както за всеки преподавател, така и за родителите, ангажирани със своите деца в най-ранна възраст. Някои от участниците в тази работна група изразиха убеждението, че въвеждането в арттерапията е много важно за личностното им развитие и те биха искали да извървят и следващите стъпки. Бяха възхитени от водещата дейност на българския арттерапевт Вихра Бояджиева, ученичка на холандската преподавателка Мария де Зваан. Но най-обе-

дияващо беше настроението, което остави непознатият досега гост Филип Ройбке. След неговите лекции, съвети, участие в общата дискусия, споделен педагогически опит и обща работа с изкуство, всеки участник в семинара отнесе една яснота в кръга на въпросите, които го бяха довели тук. От лекция на Ройбке научихме следното: „Смисълът на Валгорфската педагогика не се свежда до изграждане на един съвършен административен апарат. Много по-добре е един човек да администрира, а повече учители да помагат и да се включват. Много полезно е педагозите да се свържат със социалната сфера и реалния живот. Добре е да не се раздува административният апарат и да се избягва поляриността: служител - работодател. И аз ви пожелавам създаването на креативна атмосфера в съвместна грижа за децата!”

Редакцията на АВ

РУДОЛФ ЦАЙНЕР И МИРЪТ

продължение от 2 стр.

Ася Тургенева: Спомени за Рудолф Цайнер, Щутгарт 1972

Дорнах, юли 1914, малко преди избухването на войната: „Колко често можеше да се види как д-р Цайнер ходеше от един към друг от нас с простите думи: „Ще се стигне до война... ще стане страшно!“ Изглеждаше, като че ли очаква нещо. „Да, г-н доктор, изглежда, ще има война.“ Тогава той се отдалечаваше разочарован. „Само четиридесет души я искаха“, каза той, когато войната избухна, „и твърде малко бяха тези, които не я искаха.“”

През април 1914 на едно малко събиране във Виена – умишлено във Виена, знаете, че катастрофата на Световната война тръгна от Виена – бях принуден да изкажа преценката си за социалното положение, не само социалното положение на пролетариата, а социалното положение в цяла Европа. Обърнах внимание на това, че социалното положение в Европа има тенденция за образуване на тумор и от това възникна на практика Световната война. Бях принуден да обобща преценката си с тези думи – през април 1914, запомнете времето -: Който вниква в нашите социални отношения, в това как те постепенно се оформяха, той придобива голяма културна грижа, защото вижда как в социалния живот се

Лекция от 4 декември 1916 , Дорнах

Помислете само: Какво е необходимо, за да се осъди един цял народ – и колко често днес се осъждат цели народи! И не само това, а се ангажира в известен смисъл и вътрешно със своята присъда, без дори да предполагат множеството необходими за една такава присъда документи. Не може от всеки да се иска да познава документите; но от всеки може да се иска да прави своите преценки с известна резерва, а не да ги представя на света като абсолютна присъда. Големият грях на нашата култура днес се състои в това, че живее в безсъдържателни тези и идеи. В настоящето липсва основният импулс на стремеж към истината.

Съществува инстинкт за търсене

Лекция от 26. май 1919 , Улм

развива карцином, един вид раково заболяване, което ще избухне по ужасен начин в близко време.

Така аз посочих тогава това, в което световният капитализъм вкара човечеството. Този, който тогава казваше това, беше заклеяван като непрактичен идеалист, утопист, идеолог, защото тогава практиците говореха съвсем друго. Как говореха практиците за общото световно положение? Те не говореха за раково заболяване. Те говореха горе-долу така: „Ние вървим към мирни времена, защото всеобщото намаляване на напрежението бележи двамащ напредък.“ И всеобщото намаляване на напрежението постигна такъв напредък, че последва това, което всички ние така болезнено изстрада-

на истината във фразите. Нека някой поеме тези фрази и да се проникне още по-ентузиасирано с тях. По този начин никога няма да намери истината. За тази цел трябва да имаш съзнание за фактите, независимо дали тези факти трябва да се търсят в политически план или в духовния свят. Трябва обаче да усвоим това чувство за истината в ежедневието, иначе няма да можем да го пренесем в разбирането на духовните светове.

Защото това, което носим в душите си като преценка е факт и той действа в света, и всеки трябва да осъзнае, че това, което носи в душата си, действа в света.

Р. Цайнер

хме.

Те говореха за мир – и следващите месеци доведоха този мир така, че за няколко години цивилизованите народи се занимаваха с това, да убият най-малко десет до дванадесет милиона души и три пъти повече да превърнат в инвалиди. За да излекуваме нашите социални условия е необходимо да мислим не за малки преобразования на тази или онази институция, а за голяма промяна на обучението и мисленето, не за малко разплащане, а за голямо разплащане със старото, което е гнило и неморално и не бива да се влива в това, което трябва да се случи в бъдеще.

Рудолф Цайнер

ГЪОТЕ И ШИЛЕР – РОМАНТИКА И КЛАСИЦИЗЪМ

„ИЗГРАЖДАНЕТО НА ЕДНА ИСТИНСКА ПОЛИТИЧЕСКА СВОБОДА Е НАЙ-СЪВЪРШЕНОТО ОТ ВСИЧКИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА ИЗКУСТВОТО“

Фридрих Шилер

Това са думи на Шилер, изречени в едно от писмата му до Томас Ман. Днес критиците смятат, че основната Шилерова концепция е, че народът взима правата си в свои ръце и става двигател на историята, т.е. той вярва в народната сила, счита, че от естетическа гледна точка понятията красота и свобода са идентични. Това е залегнало и като основна идея в драмата „Вилхелм Тел“. Сюжетът е исторически, отразява швейцарското въстание против австрийското владичество и му е подарен от Гьоте. Малцина знаят, че Шилер създава творбата си, работейки само по карти, без дори да посети Швейцария. Драмата „Вилхелм Тел“ е написана през 1804 г. Тя представлява шедьовър, превърнал се за поета в предсмъртен лебедов зов за свобода и справедливост между хората. Създадена е по време на Ваймаровия период, когато съдбата го събира с Гьоте. (През 1787 г. Шилер пристига във Ваймар, където министър на княжеството е Гьоте) По-късно тяхното познанство преминава в необикновено приятелство – човешко и творческо. В това „благоприятно съревнование“ с Гьоте са създадени и прочутите балади на Шилер – „Поръчителство“, „Жравите на Ибик“, „Пръстенът на Поликрат“ и др.

Как започва сътрудничеството между тези забележителни индивидуалности, кога срещите между Гьоте и Шилер се превъзват в духовно градивни импулси в живота и на двамата? В една своя лекция от 20.10.1908 г., Рудолф Щайнер ни разказва за началото на това чудно приятелство. Срещат се на една лекция в Йена, изнесена от един от най-известните тогава ботаници, стоящ на чело на тогавашната наука, на име Батч. След лекцията те си тръгват заедно и започват разговор помежду си. По-младият с десет години Шилер се обръща към по-възрастния си спътник (Гьоте) с думите: „Ако човек се остави под въздействието на една такава лекция, той винаги става свидетел, как научният подход раздробява нещата и ги поставя едно до друго, без да се съобразява с духовната цялост, която ги свързва и живее в тях.“ На това Гьоте отвръща: „Все пак може би има и друг подход за разглеждане на природата, който не се отнася така към нещата и който,

Фридрих Шилер 1759-1805

въпреки че представлява една разновидност на познанието, на драго сърце стига до единството, до онова, което за външното сетивно наблюдение съществува само като отделни фрагменти, които нямат никаква връзка помежду си.“ Тогава той вади от джоба си лист и молив и започва да рисува „една странна форма, която наподобява растение, но не прилича на нито едно от съществуващите растения, които възприемаме с нашите физически сетива, форма, която не е напълно осъществена в нито един конкретен случай и не живее в нито едно от познатите ни растения, но въпреки това е олицетворение на самата растителна същност, на прарастението, на принципа, който обединява всички растения по лицето на Земята“. Тогава Шилер се вглежда в рисунката и възразява: „Да, обаче това, което Вие нарисовахте, не е резултат на някакво наблюдение, на някакъв опит, а чисто и просто една идея“. Тогава Гьоте изрича забележителните си думи: „Ако това е една идея, тогава аз виждам моите идеи с очите си!“

По този повод в същата лекция Рудолф Щайнер пише: „Този разговор представлява едно симптоматично и многозначително оповестяване на новата Духовна наука, антропософията. Какво всъщност проговори тогава у Гьоте, когато той възрази на Шилер? У Гьоте проговори съзнанието, че външният обективен свят, външните истини могат да бъдат

Най-старият литературен архив в Германия
– на Гьоте и Шилер във Ваймар

обхванати не само с помощта на онези представи, до които стигаме чрез външните сетива и които ограниченият разум получава от външните сетивни възприятия; но след като човекът напрегне своите по-висши духовни сили, които не зависят от външните сетивни възприятия, той също стига до нещо истинно, до нещо обективно, както това прави и чрез своите сетивни възприятия. С право бихме могли да кажем, че Шилер, който в онзи момент все още не можеше да съзре какво точно се крие

зад думите на Гьоте и смяташе, че рисунката, която Гьоте нахвърли пред очите му е нещо субективно, е най-красноречивият пример за това, как човек може да се издигне до онази висота, която е присъща на Гьоте. И ние виждаме как след този момент у Шилер се пробужда все по-голямо разбиране за Гьотевите идеи.“

Този период на Ваймарска класика трае около 50 години, но остава като един от най-великите епохи в европейската духовна история, а единадесетте години на съвместна работа на Шилер с Гьоте - най-важната част от нея. За Вай-

марската класика Рудолф Щайнер пише следното: „В епохата на Гьоте и Шилер ясно проличава величественият стил на самото мирово развитие. Характерно за тази епоха е борбата за уравнивяване, за хармонизиране на божествено-духовния и сетивно-физическия свят. През епохата на Гьоте и Шилер възникна, възприета и от самите тях, разликата между романтичното и класическото изкуство“. Гьоте се проявява като застъпник на класическото изкуство. Когато пътува из Италия и се потапя в тайните на гръцкото изкуство, той се превръща в „образец на класицизма“. В своите душевни копнежи иска да хармонизира божествено-духовните сили, които витаят над него и сетивно-физическите си възприятия. Погледът му е отправен към външното, към сетивно-реалното. Този външен свят може да бъде пресъздаден чрез словото, чрез багрите и тоновете, но той трябва да се пречисти и издигне на една по-висока степен. Той счита, че когато се говори за Духовния свят не бива да е повърхностно, незряло, а изчерпателно и конкретно. Този възглед не може да бъде разбран от личност като Шилер, тъй като неговият поглед е отправен идеалистично нагоре, към Божествения свят. За него сетивните възприятия са една възможност да бъдат загатнати духовните факти. Това обяснява и афинитета му към романтичната поезия. Най-интересно от всичко е, че независимо от своите романтични възгледи, в края на живота си се присъединява към застъпления от Гьоте класицизм. В едно писмо до Гьоте, Шилер пише: „Макар и да се намирах твърде далеч от Вас, аз се вглеждах с нарастващо удивление в развитието на Вашия Дух и в пътя, който Вие следвате. В природата Вие търсите необходимостта, но я търсите по най-трудния път, от който всяка по-слаба личност би желала да се предпази. За да си осигурите светлина върху отделните факти, Вие обгръщате цялата природа; в целостта на нейните проявления Вие търсите именно разбирането на отделния индивид. Стъпка подир стъпка, Вие се издигате от простия организъм до по-сложния, за да изградите накрая най-сложния от всички, и то не как да е, а генетично, като

си служите с материалните субстанции на целия природен свят. Благодарение на факта, че го пресъздавате, следвайки природата, Вие се стремите да проникнете в неговата скрита техника. Една величествена и действително героична идея, която ясно показва, как Вашият Дух обгръща богатата цялост на своите представи в едно прекрасно единство!“ (Събр.съч.22)

Шилер е погребан през 1805 г. в княжеската гробница на старото гробище при църквата „Св. Яков“ във Ваймар. В памет на поета на висока 28-метрова скала, извисяваща се във Vierwaldstaettersee, езеро край Брунен, Швейцария, е изсечен надпис: „На Шилер, певеца на Тел от Кантона Ури“. Надписът е направен през 1859 г. по повод 100-годишнината от раждането на поета. От тогава скалата носи неговото име – Schillerstein, т.е. скалата на Шилер. На същото място, във ваймарската княжеска гробница, 27 години по-късно е положен и саркофагът на Гьоте.

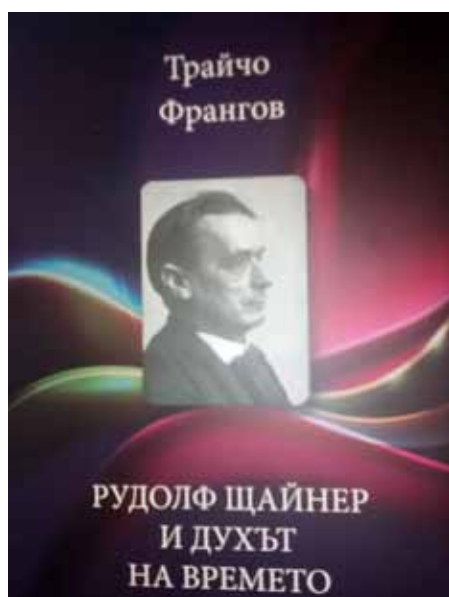
Х. Ангелова

Из „Вилхелм Тел“

Не! Всяка власт тиранска има край.
Когато робът правда не намери
И бремето непоносимо стане,
Тогава той посяга към небето
И смъква своите вечни правдини,
Закътани там, горе,
Нерушими като звездите. Връщат се тогава
Предвечните закони на живота –
Човек против човека се възправя
И друго щом не може да помогне.
Последно средство мечът му остава

Ф. Шилер

НОВИ КНИГИ

НОВИ КНИГИ

Книгата съдържа 12 лекции на автора, изнесени в последните години върху личността на Рудолф Щайнер и епохата на Михаил, езотеричното училище и принципите на Антропософията. Проследява се духовната приемственост между Аристотел, Тома Аквински и Рудолф Щайнер, както и езотеричната му връзка с Кристиан Розенкройц. Разглежда се духовната му близост с поета Кристиан Моргенщерн, както и отношението му в миналото с Парсифал и Граала. Посветена е на антропософите, преминали Прага, както и на 2400 години от раждането на Аристотел.

НОВИ КНИГИ

Разходка из християнските празници в цикъла на природата Автор Ханс Кристиан Центер

Ханс Кристиан Центер – сътрудник и член на редколегията на списание Дас Гьотеанум, издаде новата си книга.

Авторът е вдъхновен от лекциите на Рудолф Щайнер за годишните празници и търси отговор на въпроса: Как може чрез антропософското познание да се изгради една нова концепцията за природата и промените през годината? В какъв контекст християнските годишни празници са свързани с годишния ход на природата?

ПОКАНА ЗА МИХАЙЛОВ ПРАЗНИК

Скъпи приятели, Михайловият празник ще се състои на 01.10.2016 г. в Антропософския дом в Стара Загора - ул. Кольо Ганчев 41А. Начало – 13.00 часа. Програмата включва:

Евритмично поздравление - Росица и Димитър Левашки, лекция от Георги Христов, художествени занимания, разговор в кръг.

Обща тема: Желязото и железните процеси във връзка с Духа на времето

Всички, които се чувстват съпричастни към Духа на времето са добре дошли!

Съзерцавам света,
В който свети слънцето,
В който блестят звездите,
В който камъните си почиват,
Растенията растат, живеейки,
Животните живеят, чувствайки,
В който човекът, изпълнен с душа,
Става дом на Духа.
Съзерцавам душата,
Която живее в моята същност.
Божественият Дух, той тъче
В слънчевата и сърдечна светлина –
Там навън, в Космоса
И в дълбините на душата.
Бъм теб, Божествен Дух,
Се обръщам, молейки -
Сила и благословение,
Да изпълнят моята човешка същност.

Р. Щайнер

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„Михайлова ковачница“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

Група „Духът на Петдесетница“
Веселина Радкова
тел. 0888 515 174
Радослава Ангелова

ПЛЕВЕН

Антропософска група „Светилник“
Галина Трифонова
тел. (064) 840 564; 0888 632 206

СОФИЯ

Група „Михаил“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

Антропософски кръг „Аристотел“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „Рудолф Щайнер“
Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група за художествена работа с
Мистерийните драми
Христо Маринов: 0879 058 241

Група „Ариадна“
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 7643; 0879 923 866

Група „Ното ехегсео“
(Упражняващият човек)
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 7643; 0879 923 866

Група „Космософия“
Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35

Курсове по антропософска социална арт-терапия

За връзка:
Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.
Нина Стамова 0886 214 803

СТАРА ЗАГОРА

Група „Антропос-София“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „Рудолф Щайнер“
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Група „Клуб на родителите“
Иглика Ангелова, тел. 0885 910 339,

Социална художествена терапия
„Дъгата на Дочка“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

ТЪРГОВИЩЕ

Група по лечебна педагогика
Константин Адамов
тел.: (0601) 811 07; (0899) 609 516

ЯМБОЛ

Група „Светлина“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

**ФОНД за НАБИРАНЕ
на СРЕДСТВА
за закупуване на
Антропософски дом
в София (към АОб)**

Дарителски сметки:
BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Текуща наличност: 3425 лв.
За контакти:
Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095
БЛАГОДАРИМ !

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Христина Ангелова
Веселина Велкова
Диана Ботушарова
Юлия Стоянова
Георги Акабалиев
Тел: 0889 291988; 0877 587857
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на публикуваните материали носят единствено техните автори.